

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kladóhivatal:

Budapest, V., Váci-körút 18.

Telefonszám: 95—28.

POLITIKAI JELLEGŰ,

ZSIDÓ FELEKEZETI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

Szerkeszti: SZABOLCSI MIKSA.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve 16 kor.

Félévre 8 „

Negyedévre 4 „

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Fekete foltok.

Pápai parancs, hogy a plebános borotválkozzék, de lám, a budapesti rendőrségnek már Róma sem imponál. Angyal Béla tisztelendő urat, Ipolynyék plebánosát a héten detektívek akadályozták meg abban, hogy a kánoni szabványokat betartva, megborotválkozzék. Meg kell botránkoznom e szörnyűségen, mert mind e pillanatig nem hallottam, hogy akár a néppárt is védelmére kelne a katolikus egyház megbántott szolgájának. Pedig Angyal Béla tisztelendő ur Ipolynyék és környékének teljes megelégedésére végezhetne volna holtá napjáig minden funkcióját, ha ki nem veti rá hálóját legbiztosabban ölő mérgével a nagypolitika. A derék plebánost cingulusánál fogva vonszolták ki a templomból és beállították a petróleum, a bor, a kocsikenő, a korpa, a fahéj és cukor kellős közepébe.

Veszedelemes környezet ez, noha amióta a világ világ, soha még korpa föl nem robbant. A tömjénes oltár levegőjéhez szokott szolgáját az Urnak mégis a pokolba viszi a korpa, mihelyt aprópénzre váltódik. Hiába szépítem a dolgot: a plebános ur elsikkasztotta az ipolynyéki katolikus fogyasztási szövetkezet pénzét és most már többé nem asszisztálnak neki jámbor ministráns-gyerekek, de a porkoláb őrizete mellett töprenghet a nagy kérdésen: kell-e okvetlenül az Ur szolgájának a pult mellé állania?

Akik a papot kivitték a templomból, a korcsmával fuzionált szatócsboltba, váltig szavalják, hogy ennek így kell történnie a népjólét emelése és az erkölcsök megszilárdulása okából. És a népjólét emelésének, meg a közerkölcsök tisztaságának rubrikájába tartozik az is, hogy a hivatalos lap egyremásra közli a szent cégekkel ékeskedő szövetkezetek csődjét. Nem baj. A fő, hogy pusztuljon a faluból a zsidó. Pusztuljon mindenképpen, még ha a kegyes cél érde-

kében fegyházba is kerül a plebános. Tövisesek a nagy cselekedetek utjai!

Meg se kottyán, hogy pizsokban és sárban a papi talár. Nagy az egyház, világot rengető a hatalma, megbir egy-két foltocskát. A sikkasztást is csak a kegyetlen büntető kodex üldözi, a kánoni törvényben terem számára abszolúció, föltéve, ha a plebános ur kikergette a faluból a zsidót. Mivel szívós fajta ez és nem engedi mindjárt a maga keserves munkájával megkeresett falat kenyerét. Lám, Pográny-Nyitra-Bodok és Gente község katolikus szövetkezetei kénytelenek pogromot hirdetni. Itt már tarthatatlanok az állapotok: a zsidó olcsóbbért meri árulni a portékáját, mint a szövetkezet, amelynek az üzleti vesztesége ezeket emészt. Csoda-e, ha a napi miatyánk helyett a plebános itt más penitenciát szab a hívőkre: adakozni, gyorsan, gyorsan adakozni a szövetkezeti bolt szent céljaira, hogy a zsidó ne mérhesse huszonnégy fillérjével a petróleum literjét, mikor a szövetkezet ezt csak harminchat fillérért adhatja!

Bármilyen groteszk is ez a nyitrabodoki és genti jajkiáltás, még se higgyék, hogy karrikatura. Hivatalos körlevélben foglalatik ez a sopánkodás a petróleumról, de ha uj is ez a strófa, a refrén a régi, az elnyűtt: le a zsidóval! A OMKE közgyűlésén nagy hallgatóság épült a fura körlevélre, amely méltó pendantja az ipolynyéki plebános bűnügyének. A körlevél pogromos szózatának és a plebános sikkasztásának azonos sulyu az erkölcsi tartalma és egyező az intenciója. Még a befejezés is közös lesz, — becsukták a plebánost és be fogják végül csukni Pográny-Nyitra-Bodokon, meg Genten a szenteltvízes boltot.

Történik pedig mindez nem csupán a magas klérus, nem csupán a néppárti urak kedvtelésére, de hathatós támogatásával és bőséges protekciójával a kormánynak. Közben pedig szavalnak a kis ember védelméről, a gyengék föl-

segítéséről, szerzett jogok tiszteletéről, demokratikus szempontokról és világrengető szociális reformokról. De miért vegyék észre a nagyságos törvényhozó urak Nyitra-Bodok és Gente körlevelét? És miért törődnének az ipolynyéki áldozatokkal, akiknek a vagyonát a plébános ur dorbézolta el? Más dolga van a parlamentnek. Új matériával kell megtölteni a magyar közéletet. Az új anyag már hat is; feketébb és vakmerőbb a reakció, mint valaha. Ez pedig, ha Páris megért egy misét, bizony megér egy reverendát. Csitt, ne tessék hát háborgatni, hogy hivatalos hatalom megakadályozta az ipolynyéki plébánost borotválkozásában. Sebaj, megkoppasztotta ő előbb a paróchiáján a zsidó boltost, aztán a hívőt. És végre is, majd megborotválja a tisztelendő urat ez időszerinti pályatársa, a fegyencborbély.

Dr. Hajdu Miklós.

A szabadságért.

Halandó embernek isten után legszentebbje a szabadsága. Nézz végig e könyvtől áztatott fekete föld szomorúsággal teljes ezeréves történetén s ha fű nőtt rajta a tatárok lába nyomán, ha Mohács után a vérrel itatott föld új kalászt érlelt s az annyiszor lerombolt alkotmány várán új sáncok emelkedhettek: isten után kinek adhatunk érte leginkább hálát, mint a szabadság utáni kioltthatatlan vágyakozásnak? Mi tett bennünket boldoggá, büszkévé, csuda-hősökké? Mi az, ami Rákóczit, Kossuthot nevelt, Petőfit teremtett, titánokat és vérpadtölteléket, mindet, kiknek nevére „lángolunk és sirva fakadunk”, ha nem a szabadság szeretete?

A szabadság volt mindenha ételünk és italunk, több ennél: életfeltételünk. És így van jól, mert nélkülül nem érdemelnénk meg nemcsak a nemzet, de az ember nevezetel sem. Igen, él bennünk a szabadságért való epedés, az utána való vágyakozás annyira él, hogy most is lebír a nemzeti élet serpenyőjében minden gazdasági vonatkozást.

Vak, aki nem látja, hogy ebben a realitásokkal teljes tülekedésben a szabadság a legnagyobb érték. Látja, érezi ezt mindenki, csak a főrendiház nem vesz róla tudomást. Ez az avatag szagu, alapjaiban korhadó méltóságos intézmény még mindig a középkor homálylyal teli feudális utjain imbolyog s bizonyára felsír a lelke a pallosjogért, az uriszékért s azért a deresért, amely nagyuri gögjének s bosszujának nem egyedüli lehűtője volt, ha megharagudott jobbágyára, a cselédre.

A főrendiház két bizottsága, a közigazdasági és közlekedésügyi, valamint a közjogi és törvény-

kezési bizottságai egyesültek e héten, hogy tárgyalás alá vegyék a gazda és gazdasági cseléd közötti jogviszony szabályozásáról szóló törvényjavaslatot. Ezt a hosszú címmel ékes s majdan szentesítendő törvényt derestörvénynek ismeri az ország. Pertractálták már bőségesen s e lapok hasábjairól is elérte a megérdemelt kritika. Egyes paragrafusainak a középkorra emlékeztető szivtelenségét, embertelenségét itt-ott enyhítette volt annak idején a képviselőház, talán abban a reményben, hogy ezt a kénytelen-kelletlen való enyhítést a főrendiház ugysis visszacsinálja.

Nos, nem csalódott, ha ebben bizakodott. A nevezett egyesült bizottságok tagjai, élükön Zselénszky Róbert gróffal, a törvényjavaslat 3. és 25. szakaszát módosították s kimondták, hogy a gazda házi fegyelmi jogát a cseléd kiskorú családtagjaira is kiterjesztheti, továbbá, hogy a terménybeli járandóságok minőségére nézve álljon ez a módosítás: »elsőrendű minőség« helyett »eladó átlagos minőség«.

Elfog az ámulat és csodálkozás: miért megoldhatatlan rejtély a kivándorlás rettentő kérdése? Ki boldog turni a földet átlagos minőségű járandóságért, magyarán ocsuért? Hol abban a kecsesítő, ha kis cselédeimre is kiterjed a gazda közismert atyai szigora? Ki meri lealacsonyítani a szabadság utáni vágyakozást pénzszomjnak, kalandváagnak és hazaáruló demagógok lelketlen igazgatásának? Kik nem fog el a vágy, hogy a hatalmas Amerika paragrafusmentes szabadságából s megsérthetetlen polgári életéből kivegye a részét? Ki nem igyekszik oda, ahol, bár nehéz munkájáért, nem ocsuval fizetnek s a gazda fegyelmi jogát lehetetlenre teszi a tiszta, a nem osztályozott szabadság? Mit ér a kivándorlási jog megszorítása, a hattárrendőrség kettőzött ébersége, mikor a visszaintő kéz mögött a másokban korbácsot látunk? Miért remegteti meg az emberi szívet a Petőfi irta örökszép vers, a Farkasok dala:

„Éhség, halál velünk,

De — szabadok vagyunk!”

Nem látják ezt be azok, akiknek az ítélete, a szava, a szavazata elhatározó súlylyal bír ebben a romlásnak induló hazában? Hatezer és egynehány száz ember vándorolt ki csak legutóbb is néhány nap alatt a Kárpátok aljáról, Kiskunság térség vidékeiről s ezt a megdöbbentő számot nem fogja redukálni sem zengő vezércikk, sem miniszteri siránkozás. Hiába borulunk zokogva Petőfi sírjára, hiába kérünk, óvunk, figyelmeztünk, az ember követi szívének sugallatát: kivándorol, ha nem egyébert, a szabadságért.

Azt mondhatja e lap hithű, tisztelt olvasója: ez a cikk nem speciálisan zsidójellegű. És

én azt mondom: hogy boldog és büszke vagyok, hogy magyar kálvinista létemre megirhattam. Állítom azonban, hogy igenis, zsidójellegű. Mióta az eszemet tudom, mióta gondolkodom és látok, az tapasztaltam, hogy a szabadság utáni vágyakozás, talán még nagyobb mértékben mint a magyarnak, a zsidóság legszebb, legjellemzőbb vonása. Végig a Biblián, az elszéledés megdöbbenően komor időszakán át egészen az orosz ólombányáig és bitófáig s a mi titáni küzdelmünk, a szabadságharcig: volt-e odaadóbb áldozatkészebb, rettenhetetlebb bajnoka a szabadságnak, mint a zsidó? Ha Oroszországban felsüt a szabadság napja, kit áldanak majd a későnemzedékek? Akiket most megvelnek, megköveznek, akik most elvéreznek érte: a zsidóságot!

Nagyon is e lap keretébe tartozik hát elmélkedni a szabadságról, mikor megdöbbenve tapasztaljuk, hogy éppen azt igyekeznek megnyirbálni, éppen annak igyekeznek lombos ágait levágni, holott éppen e lombos ágak adják az enyhe árnyékot. Csak vágjátok, csak nyessétek őket! Ha — amitől őrizzen az isten — majd talál kelni a zsarnokság, az abszolutizmus tüzelő napja, futva-futtok e nap perzselő nyilai elől s nem lesz tenyérnyi árnyék, ahol megállva le-törülhetnének a gyöngyöző verejtéket!

Karsay Ákos.

Glosszák a hétről.

□ Berlini udvari körök magas állásu emberei megirigyelték Oscar Wilde dicsőségét. Nem azt, amit Dorian Grayvel, Windermere-rel, Bunburyvel vagy Saloméval aratott, hanem azt, melynek következtében megirhatta a readingi börtönről szóló balladáját. Egy gyönyörű poémát, két esztendei saját személyű tapasztalás alapján. Vagyis a berlini udvari férfiak félremagyarázták az etikának azt a szabályát, hogy az ember szeresse embertársát. Ők, mint férfiak szerették férfitársaikat, amiért, több európai ország törvényei szerint, egy kis fegyház jár ki... Mi közünk nekünk ehhez? Semmi bizony. Botrány lett belőle, a berlini előkelő társaság egy nagy részét kompromittáló botrány. Ehhez sincs közünk. A császár is beavatkozott és segített elintézni a skandalumot. Mert a császár egészséges ember és úgy véli, hogy nőket kell szeretni, a hadseregnek katonákra van szüksége... Közünk ehhez sincs. De ezen a héten a botrány már tulságosan kinossá vált, szereplőkre és nézőkre nézve. S ekkor egy okos ember kiesztelt valamit és kipattantotta, hogy a császár tulajdonképpen azért haragszik, mert a keveredés egyik hőse a leányát egy román zsidónak adta nőül.

Megérkeztünk.

Ezzel a hátmögül előrántott zsidóval az affér el van intézve.

— Vagy úgy... egy zsidó! — mondja a tisztelt társadalom és napirendre tér az esemény fölött. S nekünk a szemünk-szánk eláll annak a leleményességnek láttán, amely a zsidót már *ilyen* modern ügyben is fel tudja használni. Ez, igazán, a technika legujabb vívmánya. Egy zsidóval, akit idejekorán kihuztak volna a háttérből, talán Oscar Wilde ügyeit is el lehetett volna intézni s azóta még sok más emberét.

Mert a zsidó kéznél van. Csak használni kell tudni. A zsidó a leghasznosabb jószág ezen a világon..

*

A zsidóval pártokat lehet agyonütni. Alakuló, csirában levő politikai pártokat, amelyek esetleg zavarhatnának bizonyos cirkulusokat. Ezen a héten például valami radikális párt akart megalakulni Budapesten. Nem tudjuk miféle, de hisz ez mellékes is; egy radikális párt ráfér erre az országra, amelynek radikális programtöbbségi pártja feudális-reakciós politikát üz. S ez a radikális párt kellemetlen volna azoknak, akik ragaszkodnak ahhoz, hogy állandóan hamis jelszavak kalózlógója alatt politizáljanak. Egyik nagy politikai sulyu napilap tehát, amely szívesen kacérkodik mindig mindennel, ami a zsidók felé üt, finoman sejtette, hogy az egész ügy zsidó csinálmány, héber ügyvédek alkotása. Ezenfelül természetesen hozzáfűzte azt is, hogy haladóparti az ügy. Ez azonban nem érdekel bennünket. Mert hogy felhasználnak egy nem létező pártot új pártok agyonverésére, azzal nem törődünk. A nemlétező haladóknak ez nem fáj. De a zsidók léteznek, azokkal operálni nemcsak rosszmájú dolog, hanem csufság, amelyre becsületes politika mellett vállalkozni nem volna szabad.

De ki beszél becsületes politikáról? S ki nézi azt, hogy mi fáj a zsidónak? Ha fáj, annál jobb. Mikor a cél szent, akkor a zsidó is szent eszköz, bármennyire óvakodnak tőle minden más téren. El lehetünk tehát készülvén arra, hogy újabb meg újabb pártalakulásokat, amelyek kellemetlenek volnának, újra meg újra a zsidóság vádjával fognak lebunkózni.

(Utólag jegyezzük meg, bár fölösleges megjegyeznünk, hogy az új pártról semmit sem tudunk, de azt az egyet bizonyosan tudjuk róla, hogy semmi köze zsidókhoz nincsen. De ez mellékes egészen...)

*

A *chuéták*-ról olvastam valamikor ennek a lapnak a hasábjain. A chuéták — annyit jelent ez a szó: *disznóhusevők* — Spanyolországban élnek, Palma szigetén. Kitért zsidók, akik az üldözéstől való félelmükben hagyták el vallásukat, de azért a keresztények nem fogadták maguk közé őket. A chuéták maguk közt házasodtak, csak egymással közlekedtek és zsidózók maradtak mind a mai napig. Nehogy azonban gyanakodjanak rájuk, ezek a kitérték tüntetőleg ették a disznóhúst s többet fogyasztottak belőle egyénenként, amennyit egy jógyomru katolikus család elfogyaszt.

Ezek a chuéták jutottak eszembe ezen a héten, mikor szép hirádst olvastam arról, hogyan vezetett

oltárhoz egy előkelő kitért zsidó egy előkelő kitért zsidó leányt. Régi zsidó családok tagjai, akik a zsidóságban és a zsidóság által nőttek olyan nagygyá, hogy már a zsidóságon felül nőtteknek képzeltek magukat. A Jézus-szent-szive templom szorongásig megtelt közönséggel. Ott láttuk a — zsidóság sok előkelőjét. Részint olyanokat, akik még nem tagadják, hogy zsidók, részint olyanokat, akik már készülnek a nagy ugrásra. De egy csepp keresztény vérért, az egész társaságban, ezer aranyat lehetett volna ígérni. Nem; keresztény vér ott nem volt. Legföljebb az eskető papban, ha ugyan erre a kiváló alkalomra nem egy kitért-zsidó katolikus plébánost küldött ki az egyház. Ha humor volna benne, megeselekedte volna, nehogy a Jézus-szent-szive templomában összegyűlt zsidó társaságnak harmoniáját zavarja.

Nevettem a chuétákon, nagyot és lenézöt nevettem. Ott szorongtak a templomban ezek az árva keresztények s érezték, hogy nem keresztények. Zsidónak érezték a vérüket, mikor annyira szeretnék, ha nem az volna. S tüntetőleg vonultak fel és el és azt hitték, hogy mások elhiszik róluk, hogy ők katolikusok. Magukban pedig sötéten forgatták ezt a nagy gondolatot: „Mért ettük meg a békát?” Mért lettünk keresztények, ha a végén keresztények közé nem keveredhetünk, ha egymás közt kell házasodnunk, csak úgy, mintha egy csepp szentelt víz sem érintette volna a fejünket. Ezért a pénzért zsidók maradhattunk volna, ezért a pénzért a dohány-utcában esküdhattunk volna. Születnek gyermekeink s azok épp olyan zsidók lesznek, mint mi voltunk s egymásközt házasodva, még az unokáinkban sem örvendezhetünk egy kis igazi keresztény vérnek.

Ó, ezek a chuéták! Nevetséges és szomorú emberek. Akiiket semmi sem kényszerített hitük elhagyására s akik csak a jövőben akarták eszkomptálni a kitérést. De az eszkompt elmaradt s visszafelé az egész ügy karaktertelenségnek és ostobaságnak torzvilágítását kapja. S ebben a világításban gerinctelennek és kómikusnak tűnik fel az a zsidónak maradt zsidóság is, amely staffázsnak, násznépnek felvonul a chuéta-karikaturák nászünnepejére.

Mert ne feledjük: a chuétákkal nemcsak a keresztények, hanem a zsidók sem érintkeznek. Így kellene lenni idehaza is.

Négy cionisták.

Kennst du das Land?... Ismeri kegyed azt a földet, ahol a csodarabbi virul, a kaftán feketedik és a tizenháromfarkú szombati csákó, a stráimli lengedezik? Ismeri kegyed Galiciát, ahonnan kényelmetlen áradatok indulnak meg, amelyek ürügyet adnak szomszédos törvényhozásoknak arra, hogy egészen másfajta zsidók ellen rosszmájú törvényeket hozzanak? Ha ismeri, akkor nem fog elesodálkozni, hogy ebben a földben sarjadt föl legegyszerűbb az a mérges gomba, amelyet Európa

egész zsidóságának sülve, főve és párolva elébe löknek majd: a cionista képviselő, a mandátum tulajdonos, aki Ausztriában választatja meg magát, azért, hogy.. azért, hogy...

Miért? Ez a nagy kérdés, amire mi sem tudunk felelni, de nem tudhat felelni az a négy cionista képviselő sem, akiket részint *cionist*, részint *wilder Israelit* címen Galicia zsidó néprétegei Bécsbe. — küldtek Bécsbe, hogy... — itt megint el kell akadnunk, mert a világ semmi józaneszű embere elképzelni nem tudja: mit keresnek a *politikai* cionisták Bécsnek büszke várában és közelebből a Ringen emelkedő görög oszlopcsarnokos Reichsrathban. Ha ez a négy férfiú kiküldette volna magát Palesztinába, közköltiségen, föld- és vízkóstolásra, azt megértenők. Mert aki politikai cionista, annak van némi dolga abban az országban, ahova népét költöztetni akarja. De mi dolga lehet Bécsben, amely nem az ígért földje, ahova a galíciaiakat bevezényelni nem akarják s Lueger miatt nem is lehetne megtenni ezt. Mi dolga a Reichsrathban, amely osztrák állampolgárok számára osztrák törvényeket hoz s amelynek kétségbe ejtően mindegy, vajjon Palesztina a törökök, az arabok, vagy a hottentották birtoka-e?

S a cionista központ még utasításba adta ki minden ország cionistáinak, hogy ujjongjanak, ezen a választási eredményen! És ujjonganak is, annyira, hogy valami cincogás itt Budapesten is hallatszik; persze csak akkora, amekkora épen kitelik harmadfél cionistától. De hogy miért örvendjenek, azt az örvendezők elfeledték megkérdezni, s ha meg is kérdezték volna: a központ aligha tud választ küldeni nekik.

Mert jó: beválasztották a négy cionistát és örülnek rajta. Ám most mi következik? Nem foghatnak egyébehez. mint más mandátum-tulajdonosok: a programjuk megvalósítását kezdik el. A programjuk a zsidó állam; de nem Ausztriában — aminek volna valami értelme legalább az ő lehetetlen felfogásukból kiindulva —, hanem Palesztinában. Tehát a négy cionisták az osztrák parlamentben követelni fogják, hogy a galíciai hitsorsosok Palesztinába mehessenek. Ennél többet nem követelhetnek. Nem kérhetik Ferencz Józseftől — aki ugyan véletlenül Jeruzsálem királya is —, hogy pénzt adjon nekik földvásárlásra, vagy hogy járja ki a szultánnál Palesztina önállósítását, mert ez kicsit szokatlan. Amerikába kivándorló és kivándorolni akaró magyarok sem küldenek követeket a magyar törvényhozásba azzal a megbizatással, hogy Rooseveltnél protekciót vagy külön magyar területet szerezzenek nekik.

Hogy pedig a galíciai zsidók akár valamennyien Palesztinába vándoroljanak, ennek talán nem mond ellene az osztrák parlament, amelynek többsége keresztény-szociális és egyéb konzervatív, reakciós, klerikális képviselőköl áll s amelynek liberálisai sem hajlandók a zsidóhitű liberálist maguk közé fölvenni. „Isten hírével!” mondják az osztrák parlamentben a kifelé gravitáló zsidóknak. Tehát ennek a kivándorolhatásnak

kieszközlésére nem kellett cionista képviselőket föl-
küldeni Bécsbe. A többi pedig, amit a cionisták akar-
nak, abszolúte nem érdekli a Reichsrathot. Nem érdekli
és csak gunyt, szidalmat meg közkacajt arathat.

És szégyent, kínos kellemetlenséget egész Európa
zsidósága számára. Itt vagyunk a dolog gyökerénél.
Galicia, amelyből semmi jó a zsidóságra nem száрма-
zott, amely minden örületnek a legkitünőbb melegágya
volt — Leibowitzra és a frankistákra kell csak rámu-
tatnunk, mozgalmakra, melyek a zsidóság üldözteté-
sére, majd csökkentésére vezettek —, Galicia egy újabb
bajt zuditott minden ország zsidóira a maga négy
cionistáival. Mert a négy cionisták semmi jót nem hoz-
hatnak megbízóiknak. Hiszen nem oda mentek el,
ahonnan vágyaik beteljesedésével fordulhatnának vissza.
Ellenben kihívják először az antiszemita Reichsrath
hangos hahotáját és durvaságait s megszerzik a többi
Európa antiszemitái számára azt az örömet, hogy rá-
mutathatnak:

— Ime, a zsidó csak zsidó, nem német, nem
francia és nem magyar!

A kaftán, a pájész, a stráimli, a csodarabbi mellé
most odatehetik a galíciaiak a maguk rekvizitumai közé
a négy cionistákat is. Tegyük oda, vagy süssék meg
őket, vagy csináljanak velük akár mit. Csak mint ered-
ményeket ne mutogassák a más országok zsidóságának.
Mert ha eredmények, akkor a törülfakadt galicianizmus
eredményei, amik mindig szomorúak voltak. Nincs
ország, amelynek zsidóságát óva kellene inteni, hogy
eszébe ne jusson cionista képviselőket beleválasztani a
maga parlamentjébe. Mert ezek a képviselők és az ő
választóik a világnak csak egyetlenegy foltján gondol-
hatók el: Galiciában.

A baj azonban az, hogy ami tintát Galiciában el-
öntöttek, az még mindig Európa összes zsidóinak
nyakába dőlt. S most, a négy cionistákkal, Galicia való-
sággal megfordik a tintában. S mi a szétfreccsenő kelle-
metlenségtől félünk előre. Nem tudjuk, hogyan, miképen
érhető el, de tiszta szívből kívánjuk, hogy ezek a
galíciaiak már elérték volna céljukat és Palesztinában
lennének. A négy cionistákkal egyetemben.

Dixi.

Párisi mozaik.

Páris, 1906. június.

Berlini emlékeim közé tartozik a Kaiser Friedrich-
Museum ama festménye, ahol középkori, Tell Vilmos-
kosztümben zsidó család állja körül az asztalt és a szé-
deresti keddust végzik, boros serlegekkel a kezükben.
Katonás, szinte hős arcú férfiak mindannyian, bizony-
ságául annak, hogy a zsidók nem okvetlen olyanok,
mint a milyenek az élelapok, vagy Munkácsy zsidó alakjai,
avagy legújabbban a Saloméban ugrándozó esetlen h-á
rom zsidó alak, akiknek eredetijét Wilde Oszkár al-
kalmasint a londoni Whitechapel negyedben tanulmá-
nyozta, kiüldözött, agyonnyomoritott és Angliába vándorolt orosz lengyel zsidókon. Itt a párisi boulevardo-

kon is — az éles figyelő észreveheti a XX-ik század
legmodernebb zsidóságát, a legcsiszoltabb modort, aki
viszont az elegancia könnyedségében és simaságában épp
oly fölismerhetlen a torzításhoz szokott antiszemita
szemnek, mint ama fentebb leírt széder-est zsidó alakjai.
Elegancia, csiszoltság tekintetében a jobb körökhöz
tartozó francia zsidó mintaképe lehetne akár a magyar
mágnásnak. Modora természetes, magától értetődő, senkit
nem sértő és mindenestre nem francia illetenántól
szerzett csiszoltság, hanem az egész légkör eredménye,
azé a légköré, amely a gorombaságot nem is ismeri,
barbár idegen terrénumnak tartja, akár csak — az
emberevést. A csiszolt modor még az antiszemita sajtót
is jellemzi. Ha az ember német és francia antiszemita
irodalmi termékeket hasonlít össze, okvetlenül — német-
gyűlölő lesz. Mily szögletesség, mily durva izléstelenség
jellemzi a bécsi „Deutsches Volksblatt” ostoba hireit,
amidőn ezer és ezer újsághír, törvényszéki eset közül
kikeresi a Kohn és Lévy, valamint Silberberg ne-
veket, hogy durva cáromkodások közepette oda találja
a bécsi nyárspolgárnak szellemi csemegéül, avagy a
vérvád meséjét a sváb parasztnak izgatmányul! A „Libre
Parole”, a „la Patrie”, az „Intransigeant” még az
antiszemitizmusban is — művészek és előkelők. Az ő
szemükben a zsidó — nem az a „söpredék”, ahogy
sörös, pocakos német antiszemiták szeretnék látni, nem
is a „csaló”, aki a parasztot „lépten-nyomon becsapja”,
miként a német antiszemita zsurnalisztika hü tanítványa,
a „magyar” zsidófaló sajtó jelzi: — Rochefortéék, Dru-
montéék még az antiszemitizmusban is lendületes franciák,
nem pedig cáromkodó koresmahősök. Ők a zsidóságot
mint a francia haza hatalmas és nagystilű ellenségét
állítják a francia polgár elé, mint olyant, akinek Drey-
fusjai, Reinachjai titokban a német császárral konspirál-
nak — de még itt is hozzáteszik, hogy elsassiak, tehát
esetleg német érzésből árulóí a francia hazának. Jel-
lemző, hogy az antiszemita taktika, amely bizonyára
közös egységes forrásból — a nemzetközi klerikáliz-
musból — irányítatik, országonként más-más szín-
vonalu fegyverekkel küzd a zsidóság ellen. Angol zsidók-
tól hallottam, hogy Angliában az antiszemiták jelszava:
a zsidó konkurrencia elleni harc. Ez gazdasági állás-
pont, őszinte, mert nevén nevezi a gyermeket. Megfelel
Anglia gazdaságos gondolkodásának és az angol polgár
puritánságának, amely nem beszél vérvádról, sem „zsidó
kukacokról”, midőn a zsidónak gazdasági téren való
szellemi fölényéről — és mindenekfölött a konkurren-
ciáról van szó. Az aljas szempontokra csakis Kelet-
Európa, a német, osztrák és ennek mintájára a magyar
antiszemita építi logikáját az antiszemitizmusban. Az
angol puritán és egyszerű, a francia pedig legalább
nagystilű és lendületes. Mint a hogy nagystilű a fran-
ciák igazságszolgáltatása — a Dreyfus-eset befejezése
is tanúsítja —, azonképen előkelő és nagystilű a go-
noszságuk is, amely azonban a durvaságot még harc-
modorában is kerüli. Hazudik és megsemmisít, miként
a Paty du Clamok jelleme is mutatta, de a bornirt-
sággal való üzérkedés — miként Luegernél — teljesen
idegen a francia szellemnek.

A francia zsidót nem is lehet a „Kikeriki” vagy
a „Herkó Páter” ostoba parlagi élceivel és képeivel
megbántani — még a francia antiszemita előtt sem. A
francia olvasó inkább az ily feneketlenül ostoba szer-
kesztőt utálna meg, mert hisz az ilyen szellemessége-
nél, a „hepp-hepp”, meg a „nyulbör”-rel való elmél-
kedéseknél az utcasarki cipőtisztító is elmésőbb tud
lenni — cipőtisztítás közben. A franciát csak a hazája

ellenségeivel lehet izgatni, miként az orosz a bigottizmussal és szent képekkel, vagy miként a polnai cseh parasztot vérváddal avagy az angolt üzleti versenyyel.

A vallásos érzület nagyon eltérő a franciáknál. Elsass és Dél-Franciaország szolgáltatta Páris templomot látogató közönségét. A templomokban péntek esténként mintaszerű rend uralkodik. Párisnak három nagyobb-szabású zsinagógája van. A rue de la Victoire-i nagy zsinagóga, amelynek az egyik Rotschild báró az elnöke. Impozáns, nagy templom, ahol péntek esténként előkelő autók egész sora áll meg, amelyekből a Park-klubhoz nagyon is méltó eleganciájú, de gyászruhás hölgyek szállnak ki, liberális inasok segédkezése mellett — hogy benn a templomban kaddis imájukat elvégezzék az elhunytak lelki üdvéért. Keleteurópai zsidó hiába hallgatózik itt német szó után. Nem tud itt senki németül, még az elsassi is a volt hazája nyelvén beszél, franciául, pedig ezek németül is tudnak, de ez a német tudásuk inkább titok, mint tüntető fitogtatás.

Tudományban, irodalomban és művészetben a zsidók igen nagy szerepet játszanak Párisban. A világhírű párisi csillagvizsgáló igazgatója Maurice Levy, a Sorbonne egyetemen egész serege a zsidó tanfőnöknek, a „halhatatlanok“ között pedig ott vannak Ludovic Halévy és Jules Claretie a legelőkelőbb francia színház igazgatója, elsőrendű író és kritikus. Festők? Emil Lévy mint világhírű freskó-festő a párisiaknak egyik dicsősége, Alfonz Lévy híres csatafestő és egész serege az író és művészi világ előkelőségeinek zsidó. Sőt a franciák a dicsőségüket gyarapító zsidót még holta után is recipiálják, amiről bizonyosság Páris legszebb negyedében a *Rue Halévy*, egy az Opera-térre vezető utca, amely az egykori zeneszerző nevét örökíti meg a sok halhatatlan nevű utca között. **Lakos Alfréd.**

A szaltján-cipő.

— Történeti elbeszélés a törökvilágból. —

Írta: Sárándy István.

TIZEDIK FEJEZET

Az áloé-virág.

Még aznap este történt, hogy Panet Elija uram ismét sietett Abdurramannhoz.

Guläcsi uram most is elkísérte a márvány lépcsőig, ott aztán megbíesáklotta magát s kijelentette, hogy a szentnek sem megy tovább.

— Nem én — ekép akaszkodott — nem érdemes azért a Demiért tovább is koptatni a csizmám... ugyis kutyamód szorít. Meg aztán, meglássa, kívágja az most is a csavából magát, ahogy én ökelmét ismerem. Rossz pénz nem vész el, nem kell őt féltetni, malommester uram. De, szó, ami szó, ha Panet uram eljár az érdekében s kimagyarázza a dolgot a vezérbasának: megköszönöm átossággal.

— De bizony eljárak, ha a lábam térdig kopik is — fenekedett Panet uram. — Már hogyné járnék az ebadda?! Az ő eszének köszönöm boldogságomat, nyugalmaimat és kedves gyermekemet. Tartozó kötelességem most őt kimenteni annak a varangyos békának a kezéből. Nyugodt lehet, Guläcsi uram: megteszek minden lehetőt, sőt megkísérlem a lehetetlent is. Most már dokumentumaim vannak a Majmun aga bűnösségéről.

Barátságosan kezét szorították s amíg a csizmadia a háza felé indult, amelyet immár két napja lesz, hogy nem látott, a malommester felfelé igyekezett a lépcsőkön.

A fehér jón oszlopok alján most egy lelógó bajszerű hatalmas török állt őrt. Ez ugyan nem bökdösött jó előre a püstpőjével, hanem állott merőn, mint aki karót nyelt. Tetette magát, mintha nem látná Eliját. Hanem mikor az az oszlopos csarnok bejárója elé ért, hirtelen szétterpesztette a lábát, ami nem jelentett egyebet: innen nem mégysz egy lépést sem tovább.

A malommester nyájas ábrázattal köszöntötte a zordon férfit.

— Allah akbar! Ugyan az isten áldjon meg, derék Achmed...

— Nem vagyok Achmed — mordult rá a katona, mint egy fogát vicsorgató bulldog.

— Édes fiam, Szelim...

— Szelim az öreg apád!...

— Talán Ali...

— Sohasem neveztek Alinek!...

— Akkor bizonyosan Hasszánnak hívnak — látom a bajuszodról.

A katona most már szó nélkül hátat fordított s úgy terpesztette a lábát. Bomolj meg, piszkos hitetlen, gondolta magában.

Panet Elija megint csak a szeme elé somfordált s leejtett „véletlenül“ egy aranyat.

Az őrtálló szeme meg se rebbent.

Panet Elija akkor leejtette a másik aranyat.

A nyurga albán most már összebb huzta a lábát.

Amire a malommester — nem akarván hiába vesztegetni a drága időt — egyszerre két aranyat ejtett le s egyuttal ráförmedt a törökre.

— Ugyan szedd fel már, kérlek! Hát nem látod, hogy éppenséggel nem hajlik a derekam?

Az őt szép engedelmesen lehajolt s felszedegelte a zengő érceket, mialatt Elija mester átment az ajtón.

— A kegyelmes basát keresed, ugy-e, derék keresztény? No hát, csak eredj a pálmaházba, mert ott van — kiáltott utána a derék albán — megtalálod bizonynyal. Azt ókumlálja éppen, hogy hajtja virágát az áloé.

A pálma-kert ajtajában megint fentakadt Elija. Hanem itt már nem akart fizetni: Egyszerűen félrelökte a handzsáros janicsárt s mialatt az a fegyvere után kapkodott, már ott is állt Abdurramann kegyelmes színe előtt, aki egy éppen most virágzó ritka növény: az áloé szemléletébe volt merülve. A basa felemelte a fejét.

— Nos, derék mesterem, nyomára akadtál-e a lányodnak?

— Már otthon is van, kegyes jó uram.

— Derék, derék. Hát csakugyan ellopták?

— El bizony.

— Micsoda?

— A te leghübb szolgád, Majmun aga.

A vezérbasa összeráncolta a szemöldökét.

— Az nem lehet, az nem igaz. Nekem az aga Alláhra esküdött, hogy sohasem látta a lányt és én hiszek a szent eskünek, Beszéld el jó ember az esetet.

Panet Elija most már előadta röviden a történeteket, úgy ahogy mi olvastuk. Nem hagyott ki belőle semmit. Csak a Demi öcsénk szabadonbocsátásáért erősködött nagyon.

Abdurraman elgondolkodott.

— Nem lehet — szólott kis vártatva.

— Mi nem lehet? — aggódott Elija.

— Hogy Majmun megbüntessem s azt a diákot szabadon bocsássam. A diák megszejtelenítette a háremet, esufot üzött a prófétából s meggyalázta a szent dervisek öltözetét. Ezért lakolni fog s lakolna bizony, ha en-gyermekekem volna is. S mit akarsz Majmun agával?

Ő nagy ur, édes fiam. A keze messzire ér, ha mindjárt az én hónom alól kaparász is kifelé. A ravaszságnak, eszességnek ritka virága ő. Raritás, amilyent száz évben egyszer találni. Körmönfont tanácscsal szolgált nekem is nem egyszer. S most nehéz idők jönnek, szükségem lehet rá s ha a fényes padisah nem óvná is meg haragom elől: nem bánthatnám, nem bánthatnám... Nézd, fiam, ezt az álóét. A szaga bódító, talán rossz is... De megtartjuk és ápoljuk ritka voltaért s nem tépjük ki a melegágyából egy-két rossz tulajdonáért.

— Kegyelmezz annak a derék ifjunak — esdeklett Panet.

— Nem tehetem — rázta tagadón a fejét Abdurramann.

— Én rám való tekintettel.

— Ugy sem, sehogysem. A szent Korán értelmében ő immár a Majmuné. Azt tehet vele, amit akar. A malommester lassankint térdre ereszkedett.

— Hatalmas ur -- szólt — te mondád: nehéz idők következnek. Én is tudom, jönnek az egyesült német-magyar hadak. Helyén kell, hogy legyen az esze mindenkinek. De helyén legyen ne csak az esze, hanem a szíve is. Eszem után a szívem is megnyeréd kegyelmeddel, én hatalmas jóltétvőm.

Abdurramann tett előre egy-két lépést, aztán meg-simogatta az Elija fejét.

— Szerettelek mindig, becsültelek is, nem mondhatod.

— Vedd életem cserébe jószágodért.

— Felszabadítottam minden zsidót a hozzád hasonlók érdeméért, mert igazak, jók és becsületesek voltak. Ne legyen szavad hát én ellenem. De ezt az egy kérésed nem teljesíthetem... Mert rossz szaga az álóé, de ritka virág...

E pillanatban egy lehurkolt kamzsáju dervis lépett a pálmaházba...

— Várj egy pillanatig az ajtóban, kint, jó Elija... Mit akarsz, szent ember? Átkot vagy áldást hozol a számomra? — fordult a basa a dervishöz.

Hanem azt már nem tudta meg Elija. Ott állt, várt sokáig a pálmaház ajtajában, ahol, az iménti kudarcért, az őrtálló janicsár ugyancsak nyujtogatta rá a nyelvét. Egyszer aztán, mikor már a malommester éppen unni kezdte a mulatságot, kinyílt az ajtó s kirepült rajta a virágzó álóé mindenestül.

A basa állt előtte sápadtan, villámló szemmel.

... Mert az álóé nagyon ritka virág, de ha a rossz szaga tulságos, bizony kitépik gyökerestül.

TIZENEGYEDIK FEJEZET.

A felcserélt szerep.

A következő reggelen a nap már hasára sütött Majmun agának, mikor felébredt.

Kiugrott függő ágyából, szétvonta a szunyoghálót az ablakon, aztán csengetett a szolgáknak. Jöttek azok rögtön seregestül.

— Nem voltak itt a vezérbasától?

— Senkit sem láttunk, hatalmas ur.

— Akkor a délelőtti az enyém. Küldjétek az ethiopiai hóhért... Nem, várjatok csak. Adjatok tudtára, hogy szerszámaival készen álljon a parancsaimra... Mi van az elfogott kereszténnyel?

— Börtönében ül nehéz rabláncon s várja sorsát.

— Nem szökött meg?

— Lánc csörög a kezén s intésedre vár.

— Ugy nem vár hiába. De most én ünnepet akarok! A bosszuállás ünnepét akarom megülni! Öltöztessetek.

Az pedig nem ment csak olyan egykönnyen. Amíg ugyanis a szolgák saruja szíjjait kötöztették, a derék ur neki állt a mosdótálnak. Abban elkezdett lubickolni, prüszögni, fujni, szép honi szokásként, hol az orrába, hol a fülébe szedett egy kis vizet. Akkor aztán beajánlta magát a próféta kegyei kellős közepébe, nem átalván arra kérni az ő mennyei patronusát, hogy hol a fülét áldja meg, hogy halljon, hol az orrát, hogy szagolhasson... Mikor egy-egy ilyen áldással elkészült, kiprűszkölte messzire a vizet s felfújt pofával elkezdte áldani az urat:

— La illah ill Allah, Mahumed rasul Allah...

Amely dicsőítésére a prófétának a szolgák azonnal hasravezették magukat, amely időpontot a jó aga arra talált alkalmasnak, hogy rugjon a fejükön egyet-egyet, kérdezgetvén tőlük:

— Elkészültetek-e már a ballábommal?

Amely szóra azok ismét munkához láttak, de alig csavartak egyet a szíjjon, már az aga kiprűszkölte a másik áldást is, amire ők ismét siettek hasravágódni s hasmánt feküdve kiki arra ügyelt, hogy a nagy ur a másikat boldogítsa rugásával... Már én nem tudom, de a derék szolgák vagy a prófétát, vagy az áldásmondást, vagy éppen Majmun agát — de valamelyiket a pokol fenekére kívánták... Az is lehet, hogy mind a hármat.

Mikor aztán ilyenformán az uristennel is, a ruházattal is elkészültek, Majmun aga megparancsolta, hogy hívják össze egész háremét a nagy „látó“-terembe.

A „látó“-teremből gyönyörű kilátás nyílt ugy Pestre, mint Budára. Amott a futóhomok alkotta nyílt síkság veszett el a szürke párás levegőben, míg itt szeliden hajló hegyek merengtek kék fátyolba takartan. Egy harmadik kilátás is nyílt a teremből s ez a kilátás a kerek udvarra szolgált.

Pedig hát nem volt ezen az udvaron semmi látnivaló. Nagy, irdatlan, rozsdafoltos kövekkel kirakott aljapuszta és sivár volt. Még csak egy lézengő füstöl sem nőtt a repedések között. A széleit pedig, köröskörül, zöld mohás, repedt falak vették körül s e komor falaközbe, amint besütött a délelőtti nap sugaras verőfénye: annál komorabbnak, annál busabbnak látszott az ember alkotása.

... Az odaliszkok egymásután jelentek meg a nagyteremben. Majmun aga, amilyen rossz máju ember volt, nem jelent meg mindjárt közöttük. Hagyta, hogy azok az ilyen ritka találkozás alkalmával beigyák egymás testét, lelkét, megkritizálják az egymás karesuságát, testének fehérségét, hajának ébenszín, vagy aranyos voltát. Hadd irigykedjenek egymásra a fülönlüggőkért, köszöntyükért s az ezerszemű villogó diadémokért, amelyekkel gazdájuk nagyuri kénye őket egy önfeléd pillanatban elhalmozta.

A különböző fajtaú nők — georgiaiak, cserkeszek, arabok, indiánok és frankok — nemtörődöm göggel jártak fel-alá a teremben, egy-egy lesújtó pillantásukban annyi megvetést igyekezték gyűjteni egymás iránt, hogy kinek-kinek megpukkadjon a mája az irigysegtől.

Majmun aga láthatatlanul, egy a szobába szolgáló ablakocsán élvezte ezt a jelenetet, mint az ingyen, aki az étvágygerjesztést nem tartja feleslegesnek akkor — amidőn ritka fogás kerül az asztalára...

(Folytatása következik.)

Előfizetési felhívás.

Azokat a tisztelt előfizetőinket, akiknek előfizetése

1907. június végén lejár,

szintugy azokat, akiknek előfizetése elébb járt le, tisztelettel felkérjük, méltóztassanak előfizetésüket megújítani, nehogy a lap szétküldésében fennakadás történjék. *A kiadóhivatal.*

N a p t á r :

Vasárnap (1907. június hó 16.) 5667. Tamusz hó 4-ike. Hétfő 5-ike. Kedd 6-ika. Szerda 7-ike. Csütörtök 8-ika. Péntek 9-ike. Szombat 10-ike. Hetiszidra: **Chukasz.** (Mózes IV. könyve 9 fejezete kezdetétől a 22. fejezet 2-ik verséig.) Haftóra: Ve-Jiftach ha-gileodi hojo gibbór chájl... (Bírák 11. fejezete kezdetétől a 34-ik versig.)

H I R E K.

— **Mindennek a zsidó az oka.** Lapunknak egy horvátországi barátjától kaptunk e héten levelet, melyben keservesen fölpanaszolja, hogy a magyar-horvát konfliktusnak alighanem a horvátországi zsidók iszszak meg a levét. Az ottani lapok, az *Obzor* és a *Pokret* az egész nyelvkérdést a zsidók nyakába zudítják, mert szerintük csak a magyar zsidó sovíniszták állják útját a horvát hivatalos nyelv behozatalának; valódi fajmagyarok már belátják a horvátok jogos álláspontját és őket is — elsősorban természetesen a néppártiakat — nagyon boszantja a zsidóképviselőknek előtérbe tolakodása és intransigens álláspontja. A zsidók állítólag mérgükben dülnek-fulnak, ha horvát szót hallanak — míg a néppárt nagyrésze horvátul is értvén, nagy figyelemmel hallgatja a horvát beszédeket — sőt gyakran horvátul közbekiált, úgy, hogy a *Pakret* szerint „a magyar imperium szent templomába babyloni állapotok kerültek be.” És ilyesmit mernek írni Zágrábban, holott hiszen Zágráb nem esik messze Budapestről s a horvát nyelv sem esik messzire tőlünk, hiszen a parlament tárgyalási nyelve hetek óta jóformán egészen horvát. Ilyesmit mernek írni, mikor mindenki, aki csak némiképpen is ismerős a helyzettel, tudja, hogy a zsidóságnak ehhez a kérdéshez igazán semmi köze sincs. A képviselőház zsidó hitű tagjai e kérdésben egy csöppel sinesenek többé, vagy kevésbé érdekelve, mint a koalíció többi tagjai. De hát kell a bűnbak — ezuttal a horvátoknak. És ki lehetne ez más — mint a zsidó. A zsidó, akit megrágalmazni nem bűn, — erény. A zsidó, akiről hazugságokat össze-

írni — dicsőség. De mit is csodálkozunk azon, hogy Zágrábban mernek ily képtelenségeket írni a zsidókról. Hiszen itt nálunk magyar nyelven még furcsábbakat kolportálnak nagy serényen az itteni zsidókról. Itt nálunk, adhat ki Weszprémy valótlanságoktól hemzsegő könyvet, s akad elég ember, aki hisz neki, mert a zsidót gyalázza. Holott, hogy mennyi a becse, a reális értéke annak a könyvnek, az legjobban abból tűnik, hogy Weszprémy mint egyik kutforrásra Petrassevich Gézára hivatkozik. Arra a Petrassevich Gézára, aki Rohlingot meglopva, kiírta azt a hülyeséget, hogy a zsidó eskü megváltoztatására elég annyi, hogy az illető azt mondja: „Anyá ne vess!” (Tudniillik, hogy a héber „*Muter lach*” szavakat, melyeket Rohling eredetiben idéz, így fordítja Petrassevich). És ennek a Petrassevich Gézának könyvét, aki a zsidó földbirtokosokról horribilis adatokat ír össze, melyekből az ember azt vehetné ki, hogy a magyar földnek ötnegyed része zsidó kézen van — megbízható statisztikaként meri feltálatni Weszprémy, mert hiszen zsidókról van szó. Mikor itt ilyen megeshetik, akkor Zágrábban miért ne hazudhatnának sokkal kisebbeket?

— **A pesti izr. hitközség iskolaügyi ügyosztálya** f. hó 11-én *Grauer* Vilmos, az ügyosztály elnöke vezetése mellett ülést tartott, melyben több érdemes tárgy mellett a tőlünk többször említett és méltatott Iskolaegylet mozgalma is szóvá téttetett annak a révén, hogy az előjáróság az egylet kezdeményezőinek azt a levelét, melyben a mozgalomról értesítik s támogatásra felkéri, az ügyosztály elé vélemény mondás céljából terjesztette. Az ügyosztály egyhangulag és lelkesedéssel helyeselte az egylet céljait s azt támogatandónak véleményezte. Egy második érdekes indítvány élénk eszmecserére adott alkalmat. *Munkácsy* Bernát dr. a hitközség tanfelügyelője ugyanis azt az indítványt tette, hogy a jövőben a hittanítók megbízatásuk előtt tartozzanak egy kreálendő bizottság előtt bemutatni héber tudásukat s a vallásoktatásra való képességüket. *Rózsa-völgyi* Manó dr. nem látja helyénvalónak azt, hogy képesített tanítót esetleges alkalmaztatása előtt vizsgának vessék alá. Más nézetén volt *Szabolesi* Miksa, aki e bizottság kreálását melegen üdvözli. Lehet valaki Magyarország legelső pedagógusa s lehet a legfényesebb képesítője, de amellet éppenséggel nem kell, hogy értsen a héber hitoktatáshoz, aminthogy tényleg vannak tanítók, akik a vallásoktatás feladatainak távolról sem felelhetnek meg. Annál fontosabb ez az intézmény, mert nálunk a tanítók alkalmazása rendesen nem úgy történik, ahogy történnie kellene s ahogy az máshol történik. Nálunk a tanítók alkalmazásának meglehetősen hosszú klimaxa van. Azzal kezdik, hogy egy tanítót megbiznak egy pár óra adásával. Nos, a pár óra nem olyan fontos, s ennél fogva nem helyeznek olyan nagy súlyt a képességre. A megbízott óraadót — ha pár évig működik — illik, hogy helyettesé léptessék elé, s aki mint helyettes működött, illik előbb-utóbb rendes tanítóvá megválasztani. Nem választjuk tehát, mint illenék s mint helyes volna, pályázat útján tanítóinkat az ország legjelesebb tanítói közül, amely esetben ilyen intézményről szó sem kellene, hogy essék, hanem tanítókká növik ki magukat a megbízott óraadók. Ilyen viszonyok mellett nagyon helyén való az olyan intézmény, amely arról biztosít, hogy az illető tanítók rendelkeznek a kellő héber tudással és vallásos

lelkiismeretességgel. A kérdéshez hozzászólt *Vázsonyi Vilmos* orsz. képviselő, aki a dolgok ilyen állása mellett szintén hasznosnak mondja az ilyen examináló fórumot, azonban azt hiszi, hogy ne akkor álljon a vizsgáló ama fórum elé, amikor megbízatásra, vagy választásra kerül a sor, hanem követeljék meg azt, hogy tanító, aki pesti hitoktatói állásra reflektál, mutathasson már fel ilyen fórumtól kapott bizonyítványt. Az ilyen fórum tehát mindenesetre megteremtendő volna. Ilyen értelemben nyilatkozott még *Glass Izor* dr. ezredorvos, *Eulenberg Salamon* dr. ügyvéd és ebben az értelemben fogja az ügyosztály előterjesztését megtenni.

— **Zsidómentes adományok.** *Haggenmacher* Henrik, fővárosi malomtulajdonos, abból az alkalomból, hogy nyolcvanadik évét betöltötte, ötvenezer koronás adományt juttatott a *Pester Lloyd* útján jótékony célokra. Azt az ötvenezer koronát kétségen kívül nagy és nemes célok megvalósítására adakozta az adományozó, de mégis érdemes arra a dolog, hogy egy-két szó essék róla a mi szempontunkból is. Mert abból a pénzből jutott a katolikus jellegű *Home* suissenek, az ugyancsak katolikus jellegű *Bethania* árvaháznak, a reformatus *Bethesda* kórháznak, a protestáns árvaháznak s több más keresztény felekezeti intézeteknek — de semmiféle néven nevezendő zsidó jótékonyági institúciónak egy fillért sem juttatott az adakozó. Ezzel szemben nem lesz érdektelen rámutatni arra, hogy a legtöbb zsidó alapítványozó és hagyományozó nem feledkezik meg arról, hogy alapítványából és hagyományából a nem zsidók is részesedjenek. Itt van például a még élénk emlékezetben levő *Wechselmann* alapítvány, mely fele részben zsidóknak, fele részben kereszténynek van szánva, itt van a *Bródy-féle* alapítvány, melynek jótéteményeiben zsidók és keresztények egyaránt részesülnek — sőt a keresztények tulnyomó részben veszik igénybe a *Bródy-féle* intézményeket, — itt van a *Machlup-féle* alapítvány, mely a nem zsidók részére épp úgy juttatott jótékonyaságából, mint a zsidók részére, sőt itt vannak a kimondottan zsidó felekezeti jótékonyági intézmények, melyek dacára ebbeli minőségüknek a nem zsidókat sohasem zárták ki, jótékonyaságukból. — Érdemes mindezeket elmondani akkor, mikor *Haggenmacher* Henrik megemlékezett ugyan a főváros jótékony intézeteiről, de megfeledkezett az ezeknek jó formán nagyobb részét képező zsidó jótékonyági institúciókról.

— **A koronázási jubileum** alkalmából megtartott hálaadó istentiszteletekről oly nagy számban érkeztek hozzánk tudósítások, hogy azokat leközölni lehetetlen. Így együttesen konstatáljuk, hogy az egész országban mindenütt, hol zsidó közösség, zsidó gyülekezet van, lélekemelő módon ünnepelték a magyar nemzetre nézve oly emlékezetes napnak évfordulóját. Mindenütt emelkedett szellemű szónoklatokban dicsőítették a király erényeit s imádkoztak az ég Urához, hogy adjon neki hosszú életet s csendes békességet élte alkonyán, mi mellett hálával emlékeztek meg mindenütt azon jogokról, melyeket az ő jogara alatt a magyar Izrael kivívott. Különösen felemlítésre méltó a rabbiszeminárium ünnepe, hol *Junger Mór* dr. növendék-rabbi emlékeztette a nagy számban egybegyűlt ünneplő-közönséget, tanárokat, meghívott vendégeket és növendékeket, hogy az ünnepély ugyszólván szűkebb körű családi ünnepélyt képez, mert a királyt saját építette házában ünnepelhetik. (A rabbiszemináriumot tudvalevőleg a zsidóságra kivett hadisarcból, melyet a király később visszaajándékozott, építették.) Miként *Salamon* király — hangzik a szép szónoklat utolsó része — a mi királyunk is elmond-

hatja: „Építve építettem neked házat, s helyet a te lakásod részére örökre.“ Utalt arra is, hogy a király, ki többször megtekintette az intézetet, a zsidóság iránt mindig kegyeséget tanusított, s így a zsidóság méltán vonatkoztathatja reá a próféta szavait: „Ime, ez az én szolgám, aki az én választottam, akit kedvel a lelkem. Reá adtam a szellememet, hogy törvényt vigyen szét a népeknek.“

— **Az Országos rabbi egyesület közgyűlése** f. évi június 26-án d. e. 10 órakor lesz a pesti chevra-kadisa disztermében. A közgyűlés napirendje a következő: Elnöki jelentés. A tisztikar választása. Fontos rituális kérdések. Előadó *Schnitzer Ármán* dr. A hitoktatás egyetemes tanterve. Előadó *Neumann Ede* dr. Nyugdíjintézet. Előadó *Löwy Ferenc* dr. Indítványok, melyek azonban csak az esetben tárgyalhatók, ha legkésőbb e hó 21. napjáig írásban az elnöknel beadattak. — Az országos rabbi egyesület elnöksége ez alkalomból értesíti a rabbikar azon tagjait, kik az Országos rabbi egyesülethez való csatlakozásukat eddig még nem jelentették be, hogy a közgyűlésen megjelenhetnek és a felvétel után azonnal mint rendes egyesületi tagok vehetnek részt a közgyűlésben.

— **A saktolási tilalom Bécsben.** Még 1905-ben történt, hogy *Lueger* ur és elvtársai kezdeményezésére Bécs város tanácsa elrendelte, hogy valamennyi levágásra szánt állatot levágás előtt homlokütéssel el kell kábítani. A bécsi hitközség megfeleltette ezt a határozatot és a helytartóság azt hatályon kívül is helyezte, megokolván avval a döntését, hogy a városnak a határozata ellenkezik a vallás és lelkiismeret szabadságával s a törvényesen elismert zsidó vallásnak belső önállóságával. A városi tanács ekkor a belügyminisztériumhoz fordult, de ott is elutasították. Így került az ügy — a város újabb fellebbezése folytán — az osztrák közigazgatási bíróság elébe, hol a hitközség kifejtette, hogy a város által követelt kábítási módszer egyértelmű a saktolás eltiltásával. Nem áll az, amit a város szeretne elhitetni, hogy erkölesszerű (I) szempontból szükséges a kábítás nélkül való kivégzés eltiltása, mert ily módon pl. utcarendészeti szempontból meg lehetne tiltani az *Urnap* processziót. Mindezekellenfelül a városnak az az álláspontja, hogy a saktolás állatkinzás számba megy, előkelő tudósok, fiziológusok, állatorvosok, stb. szakvéleménye által rég megvan cáfolva, s mindenesetre igen jellemző, hogy a hadsereg rendeleti tárába fel van véve az az intézkedés, hogy a hadsereg mohamedánhitű katonái részére kizárólag saktolt húst szabad szállítani. A közigazgatási bíróság helyt adott a hitközség előterjesztésének s Bécs város tanácsát végleg elutasítva, a saktolási tilalomra vonatkozó határozatot megsemmisítette. Az ítélet indokolása szerint a saktolási parancs a zsidó vallásnak alaptétele, s a zsidóhitűek csakis rituálisan leölt állatok húsát fogyaszthatják. Ez a zsidóságnak olyan belső ügye, melyhez Bécs városának semmi hozzászólni valója sincs, főleg pedig nincs joga tiltó rendelkezéssel ezt megakadályozni.

— **Nincs kóserhus Ungvárt.** Az ungvári zsidókat furesa meglepetés érte a héten. A város összes mészárosai sztrájkba léptek és kimondták, hogy nem mérnek kóserhust. Ennek a fura sztrájknak az az oka, hogy az ungvári hitközség legutóbb úgy rendelkezett, hogy minden 100 kg. hus után 12 k. gabella fizetendő, azonkívül pedig darabonként 2 k. metsződíj. A mészárosok azt mondták, hogy inkább nem mérnek kóserhust, mert a hus árát nem emelhetik fel annyira, hogy ezt a nagy terhet a közönségen behajtsák. A hitközség erre felküldte egy emberét a fővárosba, hogy innét hozzon

hust, de ez az ut nem járt eredménnyel, mert a kiküldött nem kapott szállítót, aki a hitközség által felajánlott árért hajlandó lett volna Ungvárra hust küldeni. Így tehát az ungváriak kóserhus nélkül maradtak. — Hát egy dolog bizonyos. Az, hogy a hitközség nagyon rossz taktikát követ el. Mert avval a ténykedésével, hogy a kóserhust erőnek-erejével így megdrágítja, rátereli a hitközség szegényebb tagjait is arra, hogy a kóserhus fogyasztását a minimálisra redukálják és helyette nem kóserhez folyamodjanak. Mert hát úgy véljük, hogy a kóserhust még Ungvárt is jórészen a szegényebb nép fogyasztja. A gazdagokat ez a husárfelemelkedés nem igen érinti. Lám Ujvidéken és Zalaegerszegen másképp eselekedtek. Ott hogy a kóserhusfogyasztást előmozdíták — eltörölték a gabellát. A kóserhus így nem volt drágább, mint a nem kóser — s így ott mindenki kóserhust fogyaszt. Ugylátszik Ungvárt nem ez a fő cél, hanem az, hogy kóserhus minél több jövedelmet hajtson a községnek. Ebben az ügyben egyébként interpelláció is volt a város legutóbbi közgyűlésén, amikor a polgármester kijelentette, hogy tenni fog róla, hogy ez a „basáskodás“ megszűnjék. Hát szükségük volt erre az ungváriaknak?

— **Jótekonycélu hagyomány.** Néhai *Widder Mór*, volt kassai ügyvéd — kinek haláláról előző számunkban írtunk — végrendeletét a napokban nyitották fel. Az elhunyt 120.000 korona alapítványt hagyományozott Kassa város részére, azzal a rendeltetéssel, hogy az alapítvány kamataiból a kassai főgimnázium négy tanulója s a városi szegényeket segélyezzék. Azonkívül külön 50.000 koronát hagyott valamely jótekonny vagy kulturális intézmény létesítésére, amely felekezeti való tekintet nélkül az özvegyek és árvák javát leendő hivatva szolgálni.

— **Arcképleleplezés.** A szegszárdi izr. hitközség képviselőtestülete még a múlt év február havában *Leopold Sándor* nagy lelkesedéssel díszelnökké választotta és elhatározta, hogy arcképét a hitközség díszterme számára megfesteti. A leleplezés szép ünnepség keretében 9-én történt. A hitközségi előjáróság kebeléből alakult küldöttség ment az ünnepeltért. A díszelnököt *Leopold Kornél dr.* hitk. elnök fogadta és szép szavakban méltatta az ünnepelt érdemeit. Majd *Rubinstein Mátyás dr.* főrabbi mondott nagyhatású beszédet miközben lehullott a lepel a sikerült képről. A főrabbi beszéde után *Leopold Sándor* nagy mehatottsággal mondott köszönetet a hitközség előjáróságának és képviselőtestületének a kitüntetésért, mire *Leopold Kornél* a díszülést berekesztette.

— **Glass Izor dr. kiállítása.** A pécsi országos kiállításnak valóságos ékessége a *Hygiéna* pavillon, mely egész létét, keletkezését, fölállítását, berendezését és díszes voltát, id. *Glass Izor dr.* ezredorvosnak, lapunk hűséges munkatársának köszöni, aki szülővárosa iránt való szeretettel teremtette meg és népesítette be ezt a pavillont és pedig saját költségén. A szakembereket, különösen a pécsi kórház kiállítása fogja érdekelni, továbbá a kolozsvári közegészségtani intézet kiállítása, majd *Budapest székesfőváros* tanulságos tabellái. Ezen emberbaráti intézmények mellett ott látjuk a magyar fürdőhelyek forrásvizeinek kiállítását is, tetszetős elrendezésben és díszes formában. *Glass dr.* pavillonját minden látogató nagy érdeklődéssel szemléli és mi annak csak örülni tudunk, hogy *Glass dr.* ezen a téren is kiváló alkotott.

— **Üdvözlés.** A székesfehérvári izr. nőegyletnek husz éve elnöke özv. *Klein Józsefné*. A huszadik év-

forduló alkalmából úgy a nőegylet, mint a krajcáregylet szép ovációban részesítették az elnököt s az egylet nevében arany virágkosarat nyújtottak át neki.

— **A temesvári izr. hitközség** képviselőtestületi választása a választóknak élénk érdeklődése mellett ment végbe. Elnökül nagypéli *Sternthal* Salamont, alelnökül *Knöpfelmacher* Gersont választottak meg, az összes leadott 128 szavazattal. Képviselőkül megválasztottak: *Berán Zsigmond (uj)*, *Friedmann Adolf*, *Goldmann Fülöp dr. (uj)*, *Herzl Dávid*, *Hajdu Frigyes dr. (uj)*, *Iványi Géza*, *Klein Ede*, *Klein Jakab*, *Klein Hermann*, *Kun Rikárd (uj)*, *Linder Ármin*, *Recht Manó*, *Szidon Miksa dr.*, *Vértés Adolf dr.*, *Weisz Lipót* és *Weisz Bernát dr. (uj)*. — A választási eredmény kihirdetése után a választási-bizottság a jelenleg Karlsbadban üdülő elnököt, ötödizben elnöknek történt egyhangú megválasztása alkalmából, táviratilag üdvözölte. A választás befejezése után *Herzl Dávid* választási bizottsági elnök fényes ebédet adott.

— **Alapítvány.** A zombori izr. nőegylet elhatározta, hogy *dr. Grüner Samu.* volt egyesületi titkár érdemeinek elismerésül 1000 koronás, „*dr. Grüner Samu* alapítványt“ létesít, melynek kamatait évenként egy-egy szegény segélyezésére fordítja.

— **Kórházfelavatás.** A sátoraljaujhelyi „*Chevrakadisa*“ e hó 16-án avatja fel ujonnan fölépített és Zemplénnvármegye „*Erzsébet*“ közkórházával egybekapcsolt izraelita kórházát.

— **Zsidó internátus Szegeden.** A jövő iskolaévben érdemes alkotás kezd meg működését Szegeden: az oly rég óta nélkülözött zsidó internátus. A szegedi iskolákban nagyszámu vidéki zsidó fiu jár, akiknek való-láserkölcsi nevelése céljából *Hochmann Rezső* elevenítette meg ezt az intézményt. Az internátus igazgatója *Rác Manó* felsőkereskedelmi iskolai tanár, a szegedi zsidó hitközség pedig állandóan felügyeletet gyakorol az internátus felett.

— **Drágasági pótlék.** A mohácsi izr. hitközség képviselőtestülete a nyomasztó drágaságra való tekintettel — a tanítói karnak július 1-re várható fizetés-emelésén kívül — összes hivatalnokainak járandóságát méltányosan felemelte. Nevezetesen 600 korona fizetés-emelésben részesítette *Flesch Ármin dr.* főrabbit s a hitközség egyéb hivatalnokainak fizetését pedig 100—100 koronával javította.

— **A miskolci Chevrakadisa** vasárnap tartotta meg közgyűlését *Schwartz Herman* elnöklete alatt. A közgyűlés az évi jelentéseket és zárszámadásokat tudomásul vette. Kiemelendő a jelentésből, hogy az egylet jótekonysági kiadásai a múlt évben 18.823 K 58 fillérre emelkedtek, továbbá, hogy az egylet a *dr. Egri Miksa* vezetés alatt állott kisebb méretű kórházát a szanatórium részvénytársaságnak eladta és most egy nagyobb kórház létesítésén fáradozik, mely célra a Csabai-uton levő Halmy-féle telket 22.400 koronáért megvette. Végül a közgyűlés felhatalmazta az előjáróságot, hogy az 1878. évi nagy árvízben elhaltak közös sírhelyét szép emlékoszloppal és uj kerítéssel jelöltesse meg.

— **Az Orsz. Izr. Tanítóképző Volt Iskolatársainak Egyesülete** e hó 26-án tartja tisztújító közgyűlését, mely alkalommal 40 ez évben végzett fiatal tanítót avatnak és vesznek föl az egyesület kötelékébe. Az elnökség felhatalmazást kér a közgyűléstől arra, hogy a jövő tanévben már 15 tanítóképezdei növendéket vehessen föl az egyesület által főtartott internátusba. Ugyanakkor tartják az 1897. évben végzett tanítók 10 éves összefövetelüket.

— **Halálozások.** *Fleischl* Sándor, dán konzult súlyos csapást érte. Felesége, szül. *Reisz* Vilma, akit a fővárosi előkelő körökben ritka jósága és nemeslelkűsége révén igaz tisztelet és nagyrabecsülés környezett, 36 éves korában elhunyt. Temetése szerdán délelőtt volt és a részvétel, mely a temetés alkalmából megnyilvánult, megmutatta, hogy a gyászoló férj fájdalmában, ki a fővárosi zsidóság életében is előkelő szerepet tölt be és ki áldott emlékü, jámbor atyjához, *Fleischl* Sámuel hitközs. előjáróhoz méltóan örzi meg az ősi tradíciókat, mely számosan osztoznak. A temetésen ott voltak a *Fleischl*, *Riesz*, budai *Goldberger*, *Lederer*, *Stricker* és *Beer* családok hozzátartozói, a hitközség és chevra-kadisa előljárói, a nőegylet és leányárvaház választmányi hölgyei stb. Megható gyászbeszéddel *Weisz* Mór dr. rabbi bucsuztatta el az oly korán sirba törtet. Koszorumegváltás címen tekintélyes összeg gyűlt egybe, nagy részben a *Fleischl* Sumuel alapítványának a javára, melyet a mélyen sujtott férj megboldogult édes atyja létesített elszegényedett börzetagok felsegélyezésére. A temetés napján 500 koronát osztottak ki a főváros szegényei között.

Peisner Miksa, a *Politisches Volksblatt* munkatársa, *Peisner* Ignácnak, a *Neues Pester Journal* szerkesztőjének öccse meghalt. Temetésén megjelent az újságírói kar számos tagja, kiknek nevében *Mandovsky* Richárd bucsusztatta el a megboldogultat.

Weinreb Henrik székesfővárosi kereskedő, ki jószívűsége, ritka jámborsága és becsületessége révén közbecsülésben állott, f. hó 14-én rövid, de súlyos betegség után elhunyt. Temetése vasárnap f. hó 16-án d. u. 3 órakor lesz az új temető halottas házából. A megboldogultat felesége, szül. *Tauszig* Rozália és egyetlen leánya, *Verő* Adél, a székesfővárosi jóhírnevű leány-nevelő intézet s továbbképző iskola tulajdonosa és igazgatója siratja.

A minap temették el Szarvason nagy részvét mellett *Glasner* Ármint sebész-mestert. Az elhunyt érdemeit, ki számos éven át állt a hitközség iskolaszékének elnök és az az izr. nőegylet megalapításában is tevékeny részt vett, *Borsodi* József dr. főrabbi méltatta a temetés alkalmából.

— „**Magyarország megmentése.**“ Az „*Aradi Közlöny*“ írja a következőket: Sikerült. A haza a legteljesebb mértékben meg van mentve. A kivándorlás megakadt, az alkotmánybiztosítékokra már nincs is szükség. Az aradi rendőrségtől tudniillik a következő végzés került ki:

Mirszky S. kérelme 13 éves Mózes nevű fia részére f. hó 11, vagy 12-én a Fehér Kereszt szállóban tartandó hangversenyre engedélymegadása iránt.

Végzés.

Mirszky S-t, mint kiskorú *Mirszky* Mózes törvényes képviselőjét értesitem, hogy kérelmének helyt nem adhatok, mert a 64573—1091. számú belügyminiszteri körrendelet III-ik szakasza határozottan kimondja, hogy külföldiek részére a rendőrhatalom engedélyt Budapest székesfőváros területének kivételével a m. kir. belügyminiszter adja meg, kérelmező pedig ezen engedéllyel nem rendelkezik. Jogában áll ezen végzés átvételétől számított 15 napon belül Arad sz. kir. város tanácsához felelőzést tenni.

Hát ez az. *Mirszky* Mózes énekelhet például Temesvározt belügyminiszteri engedély nélkül is. A haza azonban ugyanekkor súlyos veszélyben forgolódott. A könnyelmű temesváriak azt hitték, hogy a művészet internacionális és hogy ének még soha nem forgatott

fel országokat. Holott ott van a Marseillaise. Jaj, hántha valami új Marseillaisét talál énekelni ez a 13 esztendő gyerek? Istenem, milyen könnyelműek azok a temesváriak! Lám, Aradon már jobban vigyáznak. Ime, sikerült! A haza meg van mentve! Ehhez még azt fűzi hozzá *Délmagyarországi Közlöny*, hogy ha ezt a 13 esztendő *Mirszky* Mózes nem engedte az aradi rendőrség énekelni, miért nem érdeklődött annak idején, egy pár hete — hogy *Corfesco* román énekesnek, van-e belügyminiszteri engedély? Avagy talán az aradi főkapitány ur előbb meggyőződött róla, hogy *Corfesco* nem énekel — zsidó dalokat, és azért nem volt vele szemben olyan manipuláció?

* **A Salome zenéje.** Egy muzsikusból álló társaságban a minap hangos és eleven vita támadt arra a kérdésre vonatkozólag, vajjon a *Strauss* Rikárd híres *Salome*-jét vissza tudja-e adni a fonográf, mely mostanában tuvalevőleg minden kiváló zeneművet produkál. Egyik ismert zenetanár azt állította, hogy a fonográf ebben az esetben felmondja szolgálatot, mert a *Strauss* pártitúrájának ezer sajátos nűánszát a gép, a maguk tökéletességükben, nem adhatja vissza. Mivel többen voltak, akik a fonográf védelmére keltek, a társaság elhatározta, hogy a kérdés eldöntése ügyében a legilletékesebb faktorhoz, a *Sternberg* Ármint és Testvére cs. és kir. udv. hangszergyáros céghez fordul, mely fonográf ügyekben tuvalevőleg elsőrangú specialista. A zég aztán el is döntötte a vitát, még pedig igen egyszerűen: a vitatkozó uraknak be mutatta a *Salome* lemezeit, melyek valóban bámulatos precizitással adják vissza a nagyhirű zenemű minden árnyalatát.

Fleischl Sándor mint férfi, úgy a maga, mint gyermekei *Pali* és *Éva*, *Alexandra*, édes anyja, *Fleischl* Babetta és az összes rokonság nevében mélyen szomorodott szívvvel s fájdalommal jelenti, hogy hön szeretett felesége, a legszeretőbb anya, testvér, meny és rokon

Fleischl Sándorné

született *Riesz* Vilma

életének 36-ik és boldog házasságának 16-ik évében f. hó 10-én elhunyt.

Drága halottunk földi maradványait folyó hó 12-én, szerdán, d. e. 10¹/₂ órakor helyeztük a rákoskeresztúri izr. temető halottas házából a családi sírboltba örök nyugalomra.

Budapest, 1907. június 10.

Áldás és béke poraira!

Riesz Lipótné szül. *Riesz* Ilona, budai *Goldberger* Gyuláné szül. *Riesz* Gizella, testvérei. *Riesz* Lipót, budai *Goldberger* Gyula, sógorai. Özv. Iovag *Lederer* Sándorné, *Riesz* Károly és neje. *Riesz* Lázár és neje. özv. *Riesz* Sámuelné, özv. *Stricker* S.-né, özv. *Beer* Henrikné.

Csendes részvétet és koszorúk mellőzését kérjük.

A vonatok indulása Budapest k. p. udvarról.

Érvényes 1907. május hó 1-től.

Dél előtt				Dél után			
vonat- szám	óra	perc	vonat neme	vonat- szám	óra	perc	vonat neme
161	6 05		sz. v.	18	12 05		sz. v.
28	6 15		"	610	12 20		"
1502	7 00		gy. v.	8	12 30		"
906	7 00		"	310	12 35		"
302	7 15		"	241	12 50		"
908	7 15		sz. v.	320	1 30		"
				1304	1 50		gy. v.
604	7 25		gy. v.	912	1 55		sz. v.
				632	2 00		gy. v.
1302	7 30		"	4	2 10		"
10	7 35		sz. v.	404	2 15		"
402	7 40		"	20	2 25		sz. v.
318	7 45		"	312	2 25		gy. v.
1002	7 50		gy. v.	504	2 35		gy. v.
606	8 00		sz. v.	510	2 40		sz. v.
1508	8 10		"	326	2 50		"
1006	8 20		"	1902	3 00		gy. v.
408	8 35		"	904	3 20		"
506	9 00		sz. v.	1022	3 25		v. v.
306	9 20		"	304	3 30		gy. v.
2	9 30		gy. v.	22	4 30		sz. v.
944	11 15		tszsz.	6	5 10		gy. v.
				322	5 20		sz. v.
				308	5 35		"
				508	5 45		"
				314	6 25		"
				914	6 30		"
				1004	6 55		gy. v.
				1706	7 05		sz. v.
				16	7 10		"
				324	8 15		"
				514	8 25		"
				1510	8 45		"
				1912	9 00		"
				502	9 15		gy. v.
				406	9 40		sz. v.
				1306	9 40		"
				608	10 10		"
				910	10 10		"
				12	10 30		"
				1008	10 45		"
				1506	11 00		gy. v.
				328	11 10		v. v.

³ Vasár- és ünnepnapokon május 19-től bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.

² Május havában csak Brassótól közlekedik.

¹ Június 15-től bezárólag szeptember 14-ig közlekedik.

⁴ Csak hétköznapokon közlekedik

⁵ Csak hétköznapokon közlekedik

⁶ Csak hétköznapokon közlekedik

⁷ Csak hétköznapokon közlekedik

⁸ Csak hétköznapokon közlekedik

⁹ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁰ Csak hétköznapokon közlekedik

¹¹ Csak hétköznapokon közlekedik

¹² Csak hétköznapokon közlekedik

¹³ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁴ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁵ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁶ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁷ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁸ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁹ Csak hétköznapokon közlekedik

²⁰ Csak hétköznapokon közlekedik

²¹ Csak hétköznapokon közlekedik

²² Csak hétköznapokon közlekedik

²³ Csak hétköznapokon közlekedik

²⁴ Csak hétköznapokon közlekedik

²⁵ Csak hétköznapokon közlekedik

²⁶ Csak hétköznapokon közlekedik

²⁷ Csak hétköznapokon közlekedik

²⁸ Csak hétköznapokon közlekedik

²⁹ Csak hétköznapokon közlekedik

³⁰ Csak hétköznapokon közlekedik

³¹ Csak hétköznapokon közlekedik

³² Csak hétköznapokon közlekedik

³³ Csak hétköznapokon közlekedik

³⁴ Csak hétköznapokon közlekedik

³⁵ Csak hétköznapokon közlekedik

³⁶ Csak hétköznapokon közlekedik

³⁷ Csak hétköznapokon közlekedik

³⁸ Csak hétköznapokon közlekedik

³⁹ Csak hétköznapokon közlekedik

⁴⁰ Csak hétköznapokon közlekedik

⁴¹ Csak hétköznapokon közlekedik

⁴² Csak hétköznapokon közlekedik

⁴³ Csak hétköznapokon közlekedik

⁴⁴ Csak hétköznapokon közlekedik

⁴⁵ Csak hétköznapokon közlekedik

⁴⁶ Csak hétköznapokon közlekedik

⁴⁷ Csak hétköznapokon közlekedik

⁴⁸ Csak hétköznapokon közlekedik

⁴⁹ Csak hétköznapokon közlekedik

⁵⁰ Csak hétköznapokon közlekedik

⁵¹ Csak hétköznapokon közlekedik

⁵² Csak hétköznapokon közlekedik

⁵³ Csak hétköznapokon közlekedik

⁵⁴ Csak hétköznapokon közlekedik

⁵⁵ Csak hétköznapokon közlekedik

⁵⁶ Csak hétköznapokon közlekedik

⁵⁷ Csak hétköznapokon közlekedik

⁵⁸ Csak hétköznapokon közlekedik

⁵⁹ Csak hétköznapokon közlekedik

⁶⁰ Csak hétköznapokon közlekedik

⁶¹ Csak hétköznapokon közlekedik

⁶² Csak hétköznapokon közlekedik

⁶³ Csak hétköznapokon közlekedik

⁶⁴ Csak hétköznapokon közlekedik

⁶⁵ Csak hétköznapokon közlekedik

⁶⁶ Csak hétköznapokon közlekedik

⁶⁷ Csak hétköznapokon közlekedik

⁶⁸ Csak hétköznapokon közlekedik

⁶⁹ Csak hétköznapokon közlekedik

⁷⁰ Csak hétköznapokon közlekedik

⁷¹ Csak hétköznapokon közlekedik

⁷² Csak hétköznapokon közlekedik

⁷³ Csak hétköznapokon közlekedik

⁷⁴ Csak hétköznapokon közlekedik

⁷⁵ Csak hétköznapokon közlekedik

⁷⁶ Csak hétköznapokon közlekedik

⁷⁷ Csak hétköznapokon közlekedik

⁷⁸ Csak hétköznapokon közlekedik

⁷⁹ Csak hétköznapokon közlekedik

⁸⁰ Csak hétköznapokon közlekedik

⁸¹ Csak hétköznapokon közlekedik

⁸² Csak hétköznapokon közlekedik

⁸³ Csak hétköznapokon közlekedik

⁸⁴ Csak hétköznapokon közlekedik

⁸⁵ Csak hétköznapokon közlekedik

⁸⁶ Csak hétköznapokon közlekedik

⁸⁷ Csak hétköznapokon közlekedik

⁸⁸ Csak hétköznapokon közlekedik

⁸⁹ Csak hétköznapokon közlekedik

⁹⁰ Csak hétköznapokon közlekedik

⁹¹ Csak hétköznapokon közlekedik

⁹² Csak hétköznapokon közlekedik

⁹³ Csak hétköznapokon közlekedik

⁹⁴ Csak hétköznapokon közlekedik

⁹⁵ Csak hétköznapokon közlekedik

⁹⁶ Csak hétköznapokon közlekedik

⁹⁷ Csak hétköznapokon közlekedik

⁹⁸ Csak hétköznapokon közlekedik

⁹⁹ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁰⁰ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁰¹ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁰² Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁰³ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁰⁴ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁰⁵ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁰⁶ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁰⁷ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁰⁸ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁰⁹ Csak hétköznapokon közlekedik

¹¹⁰ Csak hétköznapokon közlekedik

¹¹¹ Csak hétköznapokon közlekedik

¹¹² Csak hétköznapokon közlekedik

¹¹³ Csak hétköznapokon közlekedik

¹¹⁴ Csak hétköznapokon közlekedik

¹¹⁵ Csak hétköznapokon közlekedik

¹¹⁶ Csak hétköznapokon közlekedik

¹¹⁷ Csak hétköznapokon közlekedik

¹¹⁸ Csak hétköznapokon közlekedik

¹¹⁹ Csak hétköznapokon közlekedik

¹²⁰ Csak hétköznapokon közlekedik

¹²¹ Csak hétköznapokon közlekedik

¹²² Csak hétköznapokon közlekedik

¹²³ Csak hétköznapokon közlekedik

¹²⁴ Csak hétköznapokon közlekedik

¹²⁵ Csak hétköznapokon közlekedik

¹²⁶ Csak hétköznapokon közlekedik

¹²⁷ Csak hétköznapokon közlekedik

¹²⁸ Csak hétköznapokon közlekedik

¹²⁹ Csak hétköznapokon közlekedik

¹³⁰ Csak hétköznapokon közlekedik

¹³¹ Csak hétköznapokon közlekedik

¹³² Csak hétköznapokon közlekedik

¹³³ Csak hétköznapokon közlekedik

¹³⁴ Csak hétköznapokon közlekedik

¹³⁵ Csak hétköznapokon közlekedik

¹³⁶ Csak hétköznapokon közlekedik

¹³⁷ Csak hétköznapokon közlekedik

¹³⁸ Csak hétköznapokon közlekedik

¹³⁹ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁴⁰ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁴¹ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁴² Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁴³ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁴⁴ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁴⁵ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁴⁶ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁴⁷ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁴⁸ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁴⁹ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁵⁰ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁵¹ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁵² Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁵³ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁵⁴ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁵⁵ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁵⁶ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁵⁷ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁵⁸ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁵⁹ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁶⁰ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁶¹ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁶² Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁶³ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁶⁴ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁶⁵ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁶⁶ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁶⁷ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁶⁸ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁶⁹ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁷⁰ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁷¹ Csak hétköznapokon közlekedik

¹⁷² Csak hétköznapokon

* Befőzésre és lekvárnak kajszinbarack K. 360, spanyol meggy K. 450, 5 kilós kosárral bérmentve. Szállítás június 25-én kezdődik. Utánvételt csomagonként 20 fillérrel drágább. Lilienthal F., Csongrád.

Magyar izr. kézmű- és földművelési egyesület.

Budapest, VII., Damjanich-utca 48. sz.

Zsidó fiuk,

árvák, vagy szegénysorsu szülők gyermekei, 14—17 éves korban, a kik a III.—IV. középiskolai osztályt jó eredménnyel végeztek és ép testalkotással bírnak, földműves növendékekül fölvetetnek és a mezőgazdasági vagy kertészeti pályára gazdaságokban és alsófokú gazdasági szakiskolákban teljes ellátás mellett ingyen kiképeztetnek. Pályázóknak személyesen kell jelentkezniök, születési, iskolai, szegénységi és oltási bizonyítvánnyal. Határidő július hó 15-ike.

Zsidó földbirtokosok és gazdálkodók

a kik az 1 évi gyakorlatra kiadandó egyesületi földműves növendékeket gazdaságaikban foglalkoztatni hajlandók, ennek s. ves bejelentésére fölkeretnek.

A magyar izr. kézmű- és földművelési-egyesület titkári hivatala.

A csákovai hitközségtől.

Pályázat.

A csákovai (Temes m.) izr. hitközségben az előimádkozói állás töltendő be. Évi fizetés 900 korona, lakás, a szokásos stoladijak és a sechita.

Pályázótól megkívántatik, hogy שוחט ובורח וקורא legyen, kellemes hanggal és a magyar nyelvet bírja.

Pályázatok legkésőbbben jövő hó, azaz július hó 15-éig küldendők be és csak azok vétetnek tekintetbe, melyek a pályázó eddigi működését, korát és családi állapotát is kitüntetik.

Próbaelőadásra csak a meghívottak bocsáttatnak és utiköltségek csak a megválasztottnak térítettnek meg.

Csákován, 1907. június 11-én. (24—26)

Az elnökség.

A tornaljai (orth.) izr. iskolaszéktől.

Pályázat.

A tornaljai (orth.) izr. iskolaszék 6 osztályú elemi iskolájánál f. évi szept. 1-én betöltendő és évi 800 korona készpénz, valamint természetbeni lakással javadalmazott hitoktatói állásra pályázatot hirdet.

Pályázók, kik a magyar nyelvet szóban és írásban tökéletesen bírják és hitoktatói minőségben már működtek, kor és családi állapotot feltüntető mellékletekkel felszerelt kérvényeiket alólírt iskolaszéki elnök címére f. é. június hó 30-ig küldjék be.

A próbatanításra meghívottak közül csak a megválasztottnak fognak költségei megtérítettetni.

Tornalja, 1907 június 1-én.

Lengyel Sándor,
jegyző.

(23—25)

Blier Géza,
isk. sz. elnök.

Az ó-szőnyi izr. fiók hitközség gondnokságától.

Pályázat.

Az ó-szőnyi (Komárom m.) izr. fiókhitközség gondnoksága ez uton pályázatot hirdet 1 metsző (sóchet ubódek) állás betöltésére.

A pályázótól megkívántatnak a következők:

a) Nőtlen ember legyen, mivel nősemler megválasztása ki van zárva.

b) A magyar nyelvet szóban és írásban tökéletesen bírja.

c) Kellemes hanggal birjon és ugy szombati napon, valamint az összes, eszerint a nagy ünnepeken is, az előimádkozást és egyéb istentiszteleti funkciókat elvégezze.

d) 4—5 alsóbb normál iskolás osztályu gyermeknek a hit és német nyelvből naponként legalább is 1 óra oktatást adjon.

Mindezekért a fiók hitközség fizet 1. évenként 400 (négy száz) koronát aránylagos havirészletekben. — 2. Teljes ellátást. — 3. Lakást természetben. — 4. Fűtést és világítást.

A pályázni óhajtok az eddigi bizonyítványait lehetőleg másolatban küldjék be. Az utazási költség csak a megválasztottnak lesz megtérítve.

Az állás azonnal elfoglalható. A pályázatok az izr. fiókhitközség gondnokságának Ó-szőny (Komárom m.) címre küldendők.

Kohn József,

hitközségi jegyző.

(23—25)

Lengyel L.

hitközségi gondnok.

Füstölt husárú ^{6%} rabatt.

Legjobb minőség. Szállítás minden irányban.

Tornás virsli 100 pár 7.—, Szafaladé 100 drb 7.—, Debreceni 100 pár 24.—, Győri 100 pár 16.—, Frankfurti 100 pár 11.—, Bécsi nagy 100 pár 20.—, Bécsi kicsi 100 pár 10.—, Szalámi 1 kgr. 2.—, Libaszalámi 1 kg. 2.20, Veronai szalámi 1 kg. 2.20, Krakkói 1 kg. 2.40, Kolbász 1 kg. 2.—, Párisi 1 kg. 1.60, Mortadella 1 kg. 2.20, Nyelv kolbász 1 kg. 2.60, Főtt sonka 1 kg. 3.20, Nyers sonka 1 kg. 2.40, Főtt nyelv 1 kg. 4.—, Nyers nyelv 1 kg. 3.40, Oldalas nyersen chetó 1 kg. 2.40, Szalonna paprikás 1 kg. 2.40 kor.

Mindenféle kolbász és füstölthús jutányos áron.

DIAMANT J. füstölthús gyára, Ujpest, Kemény Gusztáv-ut 11.

Köser, a helybeli rabbínatus felügyelete alatt.

Dukász. J. éttermei

Dohány-utca 20. sz. (az izr. templom közelében).

A fővárosnak egyedüli valóban szigoruan ^{בשר} elsőrangú vendéglője.

A vidék legelőkelőbb zsidóságának találkozó helye.

Általános elismert legjobb konyha, kitünő italok.

Lakodalmak részére külön terem.

Nyári étkező az udvari kerthelyiségben.

— Színház után friss ételek. —

Érvényes 1907. évi május hó 1-től.

Közvetlen vonatösszeköttetés

Páris—Ostende—Wien—Budapest—Belgrád—Sófia és Konstantinápoly (illetve Orsova—Bukarest—Constanza és Konstantinápoly) között,

Marcheggen át.

N a p o n t a	*1016 805 905	Innsbrücken	naponta	720 446 610 649	Keleti, ostendei expresszvonat	ind. Paris	érk.	733	*1135	Innsbrücken
	1000 140		naponta	737 1100		ind. Marchegg	érk.	952	—	—
			kedd, csüt., vas.	1120		érk. Budapest nyugoti p. u.	ind.	800	735	—
			szerd., pént., hétfő	540 348		ind. Budapest nyugoti p. u.	érk.	710	700	—
			csüt., szomb., kedd	1017		érk. Belgrád	ind.			
N a p o n t a	225 1256 1140		szierda, szombat	1130		> ind. Budapest nyugoti p. u.	érk.	600	613	—
			csüt., vasárnap	853 540		érk. Orsova	ind.	100	300	—
			péntek, hétfő	1055 1130		> ind. Budapest nyugoti p. u.	érk.	1055	—	—
						érk. Orsova	ind.	417	—	—
						> Bukarest		815	—	—
N a p o n t a						> Constanza		314	—	—
						> Konstantinápoly (gőzhajó).		1250	115	—
								815	258	—
								815	555	—
								225	—	—
								1050	—	—

A főváros legelőkelőbb, új modern berendezésű

שר vendlője

Teréz-körút 20. sz. a. létezik.

A legizlésebb ételek, hamisítatlan finom italok, pontos kiszolgálás és kiváló tisztaság által remélem vendégeim megelégedését kivívni.

Lakodalmak és ünnepi ebédek megrendelését elvállalom jutányos árak mellett.

Tisztelettel

FISCHER ZSIGMOND

Teréz-körút 20. sz.

KOHN ARNOLD

sirköraktára

BUDAPEST, VII. ker., Károly-körút 15. sz.

SIREMLÉKEK

minden ár és kivitelben, áthelyezések exhumálásoknál.

Javitási munkák a temetőben.

Telefon: 18-76.

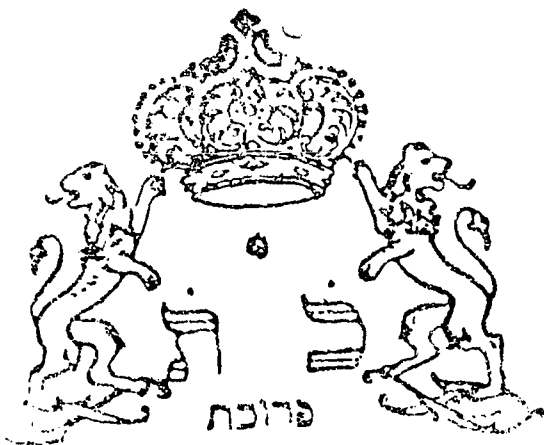
Szombaton és ünnepnapon zárva.

Első magyar aranyhímző telep.

Ő cs. és kir.

József Ágost Főherceg
kamarai szállítója.

Kitüntetve:

London, Bécs, Budapest és Zsolna
London Grand Prix nagy arany érme
és keresztje.Budapest, Deák Ferenc-utca 17,
I. emelet.**HERZEMMA**

ajánlkozik mindennemű aranyhímzések, különösen

Tóra-köpenyek, sulchan-terítők, chupak stb.

kiválóan izléses, precíz és jutányos elkészítésére.

Hivatkozva e téren szerzett óriási prakszisukra, valamint ugy a főváros, mint a vidék nagyobb templomainak szállított, ezrekre rugó hímzésekre vonatkozó elismerő levelekre.

XXVI-ik magyar királyi

jótekonycélú államsorsjáték.

Ezen sorsjáték remélhető tiszta jövedelme közhasznú és jótekonycélra fog fordíttatni. Ezen sorsjátéknak 11969 nyereménye 365.000 korona összegben készpénzben.

Főnyeremény 150.000 korona,

továbbá:

1 főnyeremény 20.000 kor.	10 nyeremény a 1000 kor.
1 „ 10.000 „	150 „ „ 100 „
1 „ 5.000 „	300 „ „ 50 „
1 „ 2.000 „	1500 „ „ 20 „
5 nyeremény a 2.000 „	10000 „ „ 10 „

Huzás visszavonhatatlanul 1907. június hó 28-én.

Egy sorsjegy ára négy korona.

Sorsjegyek kaphatók a magy. kir. lottójövedéki igazgatóságnál Budapesten (Vámpalota), valamennyi posta-, adó-, vám- és söhvatálnál, az összes vasuti állomásokon s a legtöbb dohánytözsdében és váltóüzletben.

Magy. kir. Lottójövedéki igazgató -g.

Nem csodagyermek

is lehet nagy művész a zongora-játszásban, a Piano-Player Symplex zongorajátszó készülék által, melynek segítségével bárki még a legkomplikáltabb zenedarabokat is valóságos művészi tökélyvel képes bármely zongorán eljátszani.

Megtekinthető vételkötelezettség nélkül a magyarországi vezérképviselőknél:

STERNBERG ÁRMIN ÉS TESTVÉRE

cs. és kir. udvari hangszer-gyár

BUDAPEST, VII., Rákóczi ut 36. sz.

STERNBERG fonografok, gramfonok a világ legtökéletesebb beszélőgépei és művészi hengerei.

STERNBERG műkedvelői, zenekari és szalonhangszerei a legjobbak.

Képes hangszer-árjegyzék (minden cikkről külön) ingyen.

A ZSIDÓK EGYETEMES TÖRTÉNETE

Graetz nyomán szerkeszti:

SZABOLCSI MIKSA

az Egyenlőség szerkesztője.

Munkatársak: Acsády Ignátz dr., a magyar tudományos Akadémia tagja. Adler Illés dr., óbudai főrabbi. Bernstein Béla dr., szombathelyi főrabbi. Edelstein Bertalan dr., budai rabbi. Enyedi Mátyás dr., egyetemi tanár. Gábor Andor, író. Hevesi Simon dr., pesti rabbi. Kiss Arnold dr., budai főrabbi. Klein Dezső dr., siklósi főrabbi. Komáromi Sándor, író. Neumann Ede dr., nagykanizsai főrabbi. Patai József, író. Pollák Miksa dr., soproni főrabbi. Sebestyén Károly dr., főgimnáziumi tanár. Singer Bernát dr., szabadkai főrabbi. Venetianer Lajos dr., újpesti főrabbi. Wellesz Gyula dr., nagybittsei főrabbi.

A munkában kiváló helyet juttatunk: A zsidók történetének Magyarországon. Ennek az irányítását és az egészbe való beillesztését hivatott zsidó történészek munkálkodása mellett

Dr. KOHN SÁMUEL, pesti főrabbi
vállalta el.

Hat vaskos kötet lexikon-alakban, tetszés szerint, vagy zsidó motívumos, vagy szalon díszkötésben

Előfizetési ára: 96 korona.

Az első kötet megjelent, a további kötetek 4 havi időközben jelennek meg.

Megrendelhető: a

PHÖNIX IRODALMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG nál

BUDAPEST, VI., GYÁR-UTCA 32,

mint A zsidók története kiadójánál.

Templomi aranyhimzések

פרכת חופה, Tóra függöny, Tóra köpeny,
Mennyezetek, Schulchan terítők stb.

SCHLESINGER JÓZSEF

Budapest, Király-utca 1. szám.

Könyvkereskedés és zsidó rituális tárgyak kiváltképeni raktára.

Minták s rajzok valamint költségvetés ingyen és bérmentve.

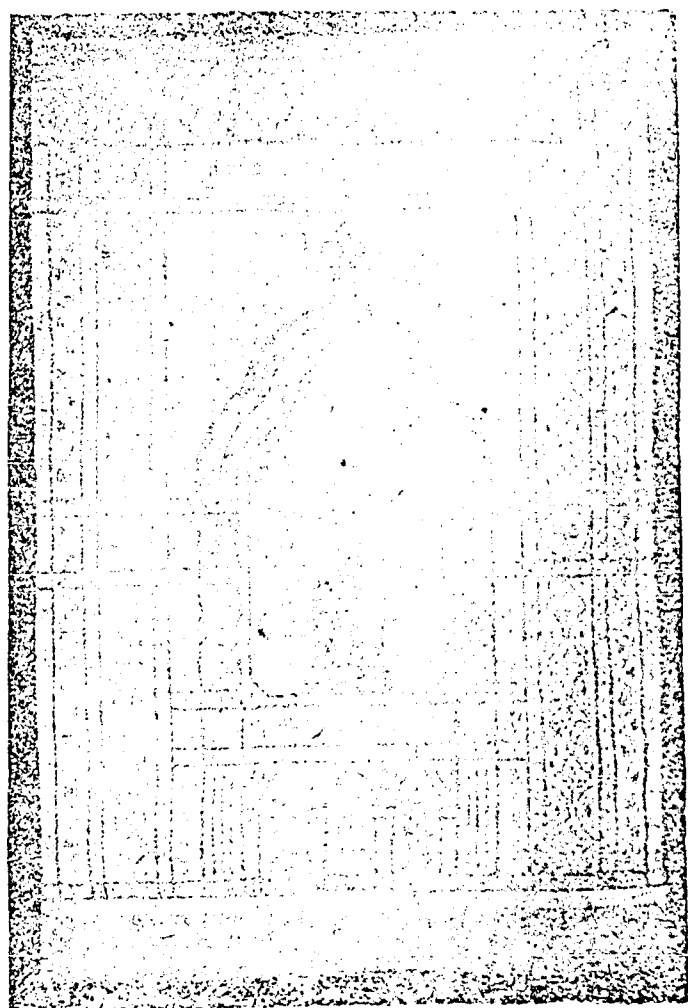
A legutóbbi időben szállított cégünk a *szegedi, szombathelyi és váci* hitközségeknek templomi himzéseket teljes megelégedésre.

Művészi kivitel, jutányos árak.

ספרי תורה **TÓRÁK**

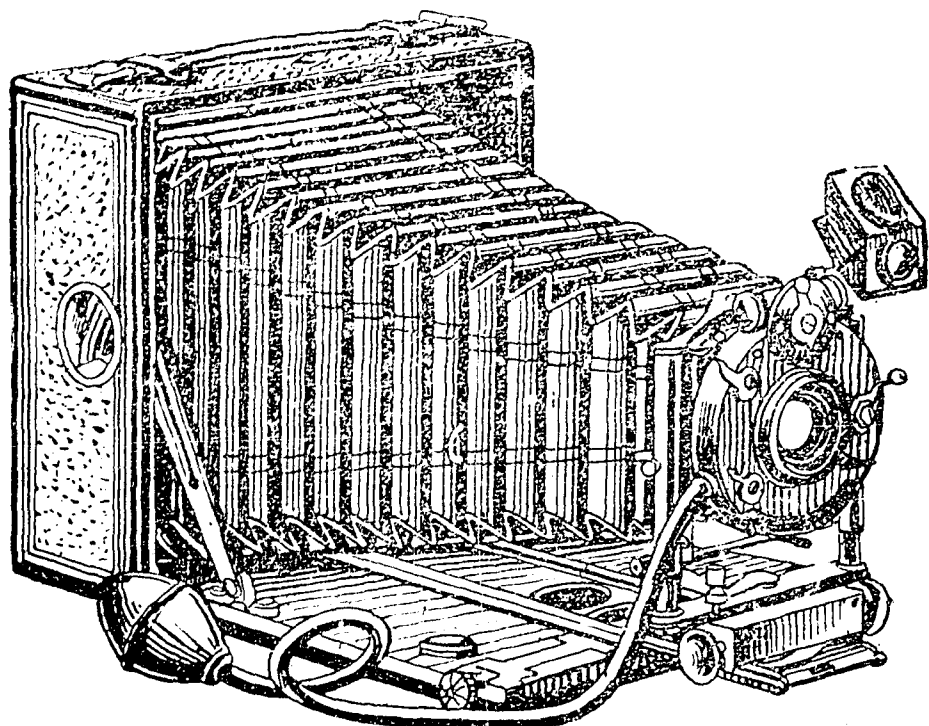
szép írással dús választékban.

Tóra diszek (כלי כסף)

Felszentelő függöny a szegedi új templom részére.

China- és valódi ezüstsől igen szép kivitelben és minden más zsidó vallási szertartási cikkek.

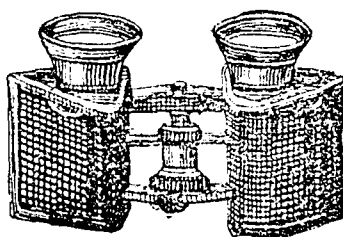
Mielőtt fényképező készülékét

beszerezni, szíveskedjék tőlünk kérni ajánlatot. -- A legolcsóbb áron kényelmes részletfizetésre szállítjuk a legnevesebb gyártmányokat így a Rietzschel, Göerz, Hüttig feléket. Szállítjuk továbbá **GÖERZ-FÉLE TRIEDER-BINOKLIKAT**, sport a hírneves zászai célokra, színházi használatra ugyancsak a legkényelmesebb részletfizetésre. Távcsovek a legolcsóbb áralapon, elsőrangú párisi optikával. ...

Aufrecht és Goldschmied

Budapest, VI. ker., Eötvös-u. 32.

Képes fénykép, vagy látcső-árjegyzék.
☐ kívánatra ingyen és bérmentve ☐

A szegedi zsidó hitközség felügyelete alatt álló

„Tanulók Otthona”

SZEGED,

Dugonics-utca 12,

felvesz mindennemű iskolába járó tanulókat teljes ellátásra és nevelésre, havi díj 50 korona, beiratás 40 korona.

Folyamodhatni lehet július 31-ikéig

Prospektussal készséggel szolgál az igazgatóság.

Elegáns כשר vendéglő

a nyáron át kerthelyiség.

Ujjonnan berendezve. — Izléses jó ételek, kitűnő italok. — Lakodalmak és ünnepélyek alkalmával külön bejáratú díszes szalon.

NEIGER J. BUDAPEST, VI., Teréz-körút 4.

Teitelbaum Naftali nyirbátori rabbi úr
 személyes felügyelete alatt

Bejegyzett védjegy.

BÓNIOL

כשר **kókuszsirt** כשר

saját sajtolású kókuszdióból legkitűnőbb minőségben szállít az

Első magyar kókuszdió-olajgyár

„Bóni” gyártelep és mezőgazdasági r.-t.

Nyirbátor.

Izrael a szétszórásban.

A magyarított Graetz III. kötete sajtó alatt van. Izrael történetének kiváló jelentőségű korát ismerteti. Magában foglalja a Graetz halhatatlan művének leghatalmasabb részét: a *talmud keletkezésének, fejlődésének és lezárásának történetét*: a híres negyedik kötetet, melylyel a zsidók legnagyobb historikusa történetét megkezdte. A magyar Graetz harmadik kötete, mely pár hét múlva a közönség kezében lesz, meg hozza Graetz e híres kötetét egészen, de ezen kívül a megelőző kor befejező részét is, öt csodaszép fejezetet, mely a második zsidó állam utolsó idejét, hatását, irodalmát, szektáit (különösen az éppen született kereszténységet), pártjait, véres harcait és végül szörnyű elestét tárgyalja, ismerteti, — nem: szemünk előtt megjeleníti, ahogy azt csak Graetz tudta, azaz úgy, ahogy sem előtte, sem utána senki más meg nem cselekedte.

Izrael meghalt, de sirjába vitte a föltámadás csodabalzsamát.

Különös egy nép! Ellenségei halotti torát ülték, míg ő köveit kezdte összehordani egy épületnek, melynél piramidalisabbat emberi kéz, emberi gondolkodás azóta meg nem alkotott: kezdte megépíteni a talmudot. Első életében megszülte a bibliát. Ez a műve átalakította a világot, de őt magát, szörnyű bukása után, második nagy szülöttje: a talmud mentette meg, tartotta fenn, adván neki az elsőből folyó új szellemi életet.

De a talmud kora, ahogy azt a halhatatlan Graetz megfestette, nem pusztán irodalom-történet. A kereszténység és szektáinak mozgolódása és a zsidóságból való kiválása, a zsidó szabadságharcok és az új zsidó hűbér-államok, a zsidóság belenyulása a római, a babyloniai (parthus) és a perzsa államéletbe, ennek visszahatása és maga Izrael és élete és átalakulása és megszilárdulása és újból való megrendülése és az erre következő még nagyobb megerősödése és mindehez fűződő események és küzdelmek, törvények és szokások, mondák és tradíciók: annyi életét adnak e kor leírásának, hogy azt olvasva és a magyar olvasó számára kikészítve, csodálkozással kérdezzük: miként történhetett, hogy az epochális

historiai művel magyar kiadásban és átdolgozásban eddig nem dicsekedhettünk?

Graetz Henrik az 5. negyedik kötetét — nálunk a harmadik kötet második része, melylyel, mint már említettük, nagy történeti munkáját megkezdte — a következő sorokkal vezeli be:

A szétszóródásnak csaknem tizenneveszázados kora egyszersmind példátlan szenvedéseknek, folytonos vértanúságnak a kora. Páratlanul áll a világtörténelemben, de nagyok az eredményei a szellemi munkásságnak, a szüntelen buvárkodásnak mezején. E kor világos, hű képét csak a következő kettős kép adhatja meg: Az egyik oldalon a leigázott Judea, kezében vándorbottal, fátyolozott, ég féle irányított tekintettel, körülveve penészes, sötét börtönöktől, üldözőktől, hóhéroktól, kínzóeszközöktől; a másik oldalon ugyanez az alak a gondolkodó komolyságával, tiszta homlokán a buvárkodás átszellemült kifejezésével. Ott ül a tanteremben, melyet a könyvek óriási gyűjteménye tölt meg: könyvek az emberiség minden nyelvén, az isteni és emberi ismeretek minden ágáról.

A kor külső története: a szenvedések története, a minőt ilyen fokozott mértékben egyetlen egy nép sem élt át; belső története: a szellemi működés története. Az isteni ismeretnek tudománya, mely azonban, mint hatalmas folyam mellékvizet, a tudomány összes ágait fölveszi, egyesíti és elvegyíti. Buvárkodás és bolyongás, elmélyedés és szenvedés, tanítás és türes töltik ki e kor hosszú századait.

Háromszor váltott köntöst e korban a világtörténelem. Az elaggott római hatalom hosszú sorvadozás után leszállott a sirba; helyére egész sora lépett az európai és ázsiai népeknek. Következett a kereszténység és az iszlám lovagkora, melynek elhamvadt váraiból a rendezett népvizonyok keltek életre.

Háromszor változott meg a világtörténelem, a zsidóság azonban ugyanaz maradt, legfőleg külsőleg alakult át. De háromszor változott meg a világtörténelem szellemi tartalma is. A jellegzetes, de hiu műveltségi állapotból barbárságba és sötét tudatlanságba sülyedt az emberiség; a tudatlanságból ismét a műveltség tisztább és magasabb fénykörébe emelkedett. A zsidóság szellemi tartalma ugyanaz maradt, csak a gondolkodás új anyagait és alakjait szitta föl magába. E korszak zsidósága egyrészt a legdicsőségesebb vértanúk hosszú sorát mutathatja föl, akik mellett más népek és hitvallások üldözött bajnokai csaknem boldogoknak mondhatók, másrészt kiváló gondolkodókat szült, kik nem csak a zsidóságnak voltak diszei. Nincs egyetlen tudomány, művészeti ág vagy szellemi irányzat, melyben zsidók ne működtek volna közre, melyben zsidók ne bizonyították volna rátermettségüket és egyenranguságukat. A gondolkodás éppen úgy vált a zsidóság jellegzetes vonásává, mint a szenvedés.

A zsidóknak többnyire kénytelen, ritkán önkéntes bolyongása következtében e kor története felöleli egész lakott földet, behatol északnak hófödte vidékeibe, délnek napsütötte tájékaira, bebarangolja mind a tengereket és megtelepszik a föld legelrejtettebb zugában. Amikor egy új nép a föld egy új részét a maga számára lefoglalja, rögtön megjelenik ott néhány zsidó, kik sajátosságuknál fogva dacolnak minden éghajlattal.

minden viszontagsággal. Ha új világrészt fedeznek fel, az csakhamar, hol itt, hol ott zsidó hitközségeket lat kialakulni, minden világi támogatás, minden külső kényszer nélkül.

E bolyongások alatt a zsidó nép új tapasztalatokat gyűjt, szeme élesedik, tudása megnő; így tágitotta a szenvedések özöne a zsidóság szellemi buvárainak látókörét. A világtörténelem minden megrázkódtatásait, attól az időtől kezdve, amikor a barbarizmus a tulfinomult római birodalomra összes rémeit ráeresztette, egészen addig az időig, amikor a barbarizmus kemény kovájából ismét az erkölcsi világrend szikráját csiholták ki: átélte, átszenvedte a zsidó történelem is. A világtörténelem minden vihara hatalmasan megrázkódtatta a zsidóságot is, anélkül, hogy megrendítette volna. E tizenhét századnak zsidó története kicsinyben hű képe a világtörténelemnek, aminthogy a zsidó nép is tükrévé vált az összes népeknek. Mindenütt otthon volt, minthogy nem volt hazája sehol sem.

Mi gátolta meg, minek köszönheti vajjon azt, hogy ez az örökké vándorló, örökké üldözött nép nem aljasult el, hogy állatias, utsal csavargó, kóbor cigányhordává nem vált?

A felelet önként kínálkozik.

A zsidó nép tizenhét százados pusztai vándorútjában magával hordta isteni frigyládáját, mely ideális törekvéseket plántált szívébe, mely még a ruhájára kényszerített szegényfoltot is apostoli fényvel árasztotta el. Az üldözött, jogfosztott, az egész földkereken áthajszolt zsidó valami nemes, magasztos büszkeséget érzett annak tudatában, hogy hordozója, hirdetője, vortanuja egy tannak, amelyből az örökkévalóság tükröződik vissza, amelyből a föld összes népei előbb, vagy utóbb az igazi istenismeretet és az erkölcsi világrend törvényeit fogják megtanulni és amelyből a világ üdve és megváltása fog kiindulni. E dicsőséges hivatásnak magasztos tudata fönttartotta a szenvedőt, sőt még a szenvedését is küldetésének egy részévé avatta. Egy ilyen nép, mely mindig jövőjének élt: örökkévaló, mint maga a remény, amelyből táplálkozott. Az isteni tan és a messiás eljövetelebe vetett szilárd hit védő és vigasztaló angyalok gyanánt kísérték a sorsüldözötteket, megörizve őket a kétségbeeséstől, zülléstől, reménytelenségtől. A tannal való foglalkozás jelene számára, messiási reménye jövője számára, mind a kettő összekötve a kutatás ösztönével és a költészet apadhatatlan árával: gyógyító irt esöpögtetett a szerencsétlen nép sebbel borított szívébe. Mivelhogy a nagy világ e leigázott nép számára zord, szennyos börtönné formálódott át, melyben tettvágyát ki nem fejthette, saját gondolatvilágában huzódott meg, mely annál jobban szélesedett ki, mennél szűkebbre vonták agyoncsigázott teste köré a korlátokat. Így magyarázható az a bizonyára ritka jelenség, hogy az üldözött győzedelmeskedett szorongatója fölött, a kinzott csaknem szánsalmat érzett kinzója iránt, a leigázott szabadabbnak tudta magát féktelen börtönörénél.

E mélyen járó szellemi életnek visszfénye a zsidó irodalom, mely szükség szerint azért vált mind gazdagabbá, mivel nemcsak a nagy tehetségeknek és magas képzettséggel bíróknak volt szellemi tápláléka, hanem gyógyító írja az egész szenvedő népnek. Magvát képezi a zsidó történetnek, melyet szenvedéseink története keserű burokkal vesz körül. Ez óriási irodalomba rakta le a nép összes szellemi kincseit, legbensőbb egyéniségét. Ez tartalmazza a zsidóság megnemesített, átszel-

lemült tanait. Ezt a világraszóló, csodás szellemi kincsesbányát csak azok kicsinylik, akik a csillagokat kicsinylik és akiket elfogultság és előítélet vakka érzéktelenné tett.

Ha ez irodalom fonalán az egymást követő eseményeket és tényeket felsoroljuk, akkor megkapjuk azoknak törvényszerű, okozatos összefüggését, ami távolról sem tekinthető a történeti főrészt valamelyes függelékének.

A zsidó irodalom, mely szenvedés közt született és amely, mint keletkezésének helyei, mint a népnek viselete és mint az évezredek tapasztalatok emlékezete, elágazó, sokoldalú, tarka: mégis magán viseli az egyetlen szerzőnek — a zsidóságnak — félreismerhetetlen, jellegzetes nyomait. Egységes jellemvonás nyilvánul meg minden alakulásában, melyek világosan tükrözik vissza az eseményt, melynek sugarait magukba szitták. Ez tehát alaptulajdonsága e korszaknak, mely működésének irányánál, jellegzetes sajátosságánál fogva joggal nevezhető theoretikus, vallásos korszaknak, ellentétben a száműzetés utáni második korszakkal, mely inkább politikus, vallásos és a száműzetés előtti első korszakkal, mely kiválólag politikus jellegű volt.

Sokoldalúsága és nagy terjedelme dacára az irodalomban mégis három főirányzat, három sajátos áramlat különböztethető meg, melyek, bár fölvettek magukba járulékokat más területekből is, eredeti pályájuktól csak alig észrevehetően tértek el. E három főirányzat mindegyike főtudománynak tekinthető, melyhez a többiek, mint mellékszakok viszonylanak. E hosszú korszak tevékenysége a következőkre terjedt ki:

A talmud megalkotására, a bölcsészeti írásmagyarázatra és végre az önálló bölcsészkedésre; e szerint három periodusra oszlik: talmudi, a rabbinikus bölcsészeti írásmagyarázatra és a kritikai-bölcsészeti periodusra. Az irodalom e három főirányzata szerint, melyek egymást követve, a legnagyobb mértékben bilincseltek le saját koruk érdeklődését, a korszak is három periodusra oszlik:

Az első: a talmudi periodus a jamniai színhedron megalapításától az exilarchátus és a babiloniai talmudfőiskolák megszűnéséig terjed. (70—1040.)

A második periodus a rabbinikus-bölcsészeti, mely a spanyol-, francia- és németországi rabbinikus és bölcsészeti iskolák megalapításától egészen a Mendelssohn-féle iskola következtében beállott hanyatlásukig terjedő időközt tölti be. (1040—1760.)

A harmadik periodus a kritikai-bölcsészeti, amely a Mendelssohn-féle iskola keletkezésétől a legújabb időkig terjed...

TÁRGY.

P o g r o m.

— Epizód a román parasztlázadásból. —

Kétszer huszonnégy óra óta felhő feküdt meg a napot. A hegyekből lomha gomolygással szállt a köd s leülpedett a falu házaira. A termésköböl, fenyőgerendákból összetákolt viskók alaktalan, sötét foltokként váltak ki a szürke párázatból. Sötét volt az egész falu. Messze, kelet felől olykor vörös fény villogott a ködön keresztül. De a fény nem a napfelkeltét jelentette. Villám sem volt. Az elvakult butaság sötétjének

visszfenye volt a'. A gyűlölség villámának cikkázása: tűz!...

Tűz, amit a fanatizmus lobbantott fel s a gyűlölet olaja öntözött.

A zsidók házai égtek.

A falu lakói ki-kinéztek az alkonyatban lobogó vörös fény felé s mogorva egykedvűséggel bujtak meg vackaikon. Péntek este volt és böjt. Husvét böjtje. A kettős keresztű templom tornyában hetet ütött az óra. És megkondult a harang esti imádságra. Kigyulladt a szentelt gyertya minden háznál szent Bazil képe előtt. És a Mária-képek előtt meggyújtották a mécsest. Térdenállva mormolta el imádságát a mocs szórta magára a keresztet. Mikor elhalt a harangszó, felrángatta magára kurta bárányszőr-bekecsét, fejébe nyomta magas borsapkáját valamennyi háznál valamennyi ember. És kezebeli után nézett. Rövid nyelű balta, élesre fent kés, vasvilla került a ködmön alá. Egyik-másik rövid mordályt, vagy revorvert dugott tűszőjébe.

Fél órával később együtt volt a falu népe a korcsma ivójában. Egy szál faggyugyertya égett a söntés deszkáján. Árnyékok huzódtak meg a lócákon. Árnyékok, mert az arca egyiknek sem látszott a füstös ivóban terjengő homálytól. Talán a szomszédját sem ismerte meg egyik sem. Vaktában szólt ide is, oda is; vaktában nyult a pálinkás üveg után. De a szó a sötétben is fülbe talál. a pálinka sötétben is csuszik. Nagyon jól csuszik. Kivált, ha más fizeti. Ezt pedig más fizette. Hogy ki? Mit tartozik az a mócra. Neki csak inni kell. Minél többet. És ivott. Egyik-másik, akit hamarabb meg-ejtett a mámor, halkán dudolni kezdett. A szomszédja oldalba taszította a könyökével. Arra elhallgatott. Eszébe jutott, hogy még csendben kell lennie. Majd később!...Majd aztán!...

Nyolc órakor egy tagbaszakadt mocs felállt az asztalfőn. A biró volt. A törvény szolgája, az igazság embere, a biró. Intett. Arra egymásután keltek fel ültükből a félittas emberek s kettenként, hármanként botorkáltak ki a korcsmából. És eltűntek az alkonyatban. A biró maradt utoljára két esküdtel. A templom felé mentek. Az ajtóban égett az örökmécs a szentkép alatt. Ott megemelte süvegjét mind a három ember. A biró még keresztet is vetett magára. Mert a biró buzgó keresztény, aki megtartja a böjtöt, hallgat a pópára és minden vasárnap szentelt gyertyát áldoz az oltárra szent Bazil képe elé. A biró buzgó keresztény és becsületes. derék ember. Utközben is magyaráz a másik kettőnek az üdvözítőről, aki eljött, hogy az emberek bűneiért meghaljon s akit a keresztre feszítettek a — zsidók. Ugyvan: a zsidók, akiknek véréből való vér Crniev Majse is, a bérlő. Bár ő talán nem tehet róla, hogy az Üdvözítővel ily embertelenül bántak el a zsidók. Nem, ő semmiesetre sem tehet róla. Sőt talán tán meggátolta volna ha történetesen akkor él. Mert egyébként jóra való ember. Nem zaklat senkitsem a robotért, sem a földarendéért. Még segíti is, aki hozzáfordul pénzzel, vetőmaggal, mi egyébbel. És a leánya is nagyon szives hozzájuk. Pedig nagyon szép, finom és uri kisasszony a Rozália. És nagyon gazdag. A kastélyban tömérdek kincs van fölhalmozva. Arany ezüst jószág, násfák, kössöntyűk, szép bojár lányok elzálogosított kincsei. Arany pohárból isznak, ezüst tálból esznek. Még a gyertyatartók is vert ezüsből vannak, amiket így péntek este az asztalra tesznek.

Abból, vert ezüsből volt minden gyertyatartó, mely az asztalon állott. Csillogtak, ragyogtak. Majdnem olyan nagyon. mint a könyvek annak a tizenhat zsidónak

szemében, akik a szomszéd faluból menekültek ide. A puszta életükkel. Némelyiknek a fején vér szivárog, másinak ütéstől kék a szemealja. Van, aki karját nyakába kötve hordja. Van, aki vért törül le a kaftánja ujjával, ha köhhent egyet. Nagyon melibe vághatták valamivel. Crniev Mojse imádkozik egy nagy kapesos könyvből. A többi halkán mormolja utána. Rozália. a szép Rozália cserélgeti a kötelékeket a sebesültek fején.

És mindenikhez lehajol és mindenikhez szól egy-két biztató szót. Rábólint valamennyi, csak az a vén zsidó, aki vért köhög, csóválja busan a fejét. Hosszu ősz szakála, amire sötét csikokat festett a megaludt vér, lassan leng a feje mozgása után. Crniev Majse is oda szól neki:

— Ne féljetek, testvérek. Egy óra múlva, legföljebb másfél óra múlva itt lesznek a katonák.

— Crniev Majse, hej Crniev Majse!.

A kerítésen kívül bömböli egy italtól rekedt hang a bérlő nevét.

— A biró hangja — dörmögi Majse — biztosan a katonákat vezette ide.

És bátortalan lépésekkel odamegy az ablakhoz. Kinyitja az egyik szárnyát s mert a sötétben nem lát senkit, kissé remegő hangon kiált az éjszakába:

— Ki az? Te vagy az Argilean? Biró, te vagy?

— Én! — felel az előbbi hang.

— Egyedül jöttél?

— Nem. Többen vagyunk. Nyiss ajtót.

— Katonák vannak veled? Hej, Argileán, katonákat vezettél?

Durva röhej hangzik a sötétben. A biró röhög.

— A falu van itt, Crniev Majse, az egész falu.

— Mit akartok tőlem?

— Semmit. Tőled semmit Crniev Majse. Csak a csernamarei zsidókat akarjuk látni.

— Mit akartok tőlük? Rabolni akartok? Gyilkolni akartok? Nincs semmijük, a puszta életnél egyebet nem hoztak födelem alá! Hagyjátok őket békében!

— Ne papolj Majse, add ki a csernamarei zsidókat. Csak azokat akarjuk látni. Nem lesz bántódásuk.

— Menjetek békében haza, Argilean. A csernamarei zsidók az én vendégeim s valamennyi sebesült. Egy már a hallálal vívódik.

— Hallod-e Crniev Majse, nem fecsegni gyötünk. A csernamarei zsidókat akarjuk látni. Gyöjjenek mind az ablakhoz. De szaporán, másként mi megyünk be s azt te is megkeserülsz.

Crniev Majse tétozva néz a sebesültekre. Azoknak már minden mindegy. Egymásután kelnek fel az asztal mellől s támolyognak az ablakhoz. Állati üvöltés fogadja őket.

— Gyöjjenek ki! gyöjjenek ki! ordítja a tömeg.

— Hagyjátok békén őket — eseng Crniev.

A biró hangja áttör a tömeg ordítása fölött:

— Hát majd bemegyünk értük!...

Aig hogy kimondja, emberfej nagyságu kövek zápora csapódik az ablakokba. Csörönpölve törnek be a táblák. Jajgatva bukik az ablakpárkányra az öreg zsidó, aki vért köhögött. Már nem köhent. Halántékán találta egy kő. Ugy rogyant össze, mintha villám sújtotta volna.

A többi rémülten hátrál a szoba belseje felé. A kapu előtt összehalmozott rözsébe üszköt vet egy siheder legény. Egy szempillantás alatt világossá válik az éjszaka. S a tűz fényében dühtől és mámortól elvadult arcok vöröslenek és megcsillannak az élesrefent balták. Egymást tolják-húzzák át a kerítésen a vérre áhító emberbarmok. A házörző ebeket elnémitja a balta foka.

A cselédség ijedten menekül a kerten keresztül. Vagy megy maga is, s villára kapva a részeg csöcselék közé. A vaspántos pítvarajtó döng a fejszecsapások alatt. Bent a teremben halálra vált arcú, tehetetlen, nyomorékra vert zsidók jajongják a halotti éneket. Az ajtó jó erős, avval nem képes megbirkózni a tömeg. De az ablakok vasrostélyát kifeszegetni nem nagy mesterség. Azon átlépnek a szobába. Elöl a bíró. Crniev Majse elébe megy.

— Argileán! nesze a kulcsok. Ez a magtárt nyitja, ez a pincekulcs. Vegyétek el mindenemet, csak ezeket a nyomorultakat ne bántsátok.

A bíró tüszőjébe dugja a kulcsokat s egy öreg zsidót letaszítva a székről, melyen ült, az asztalhoz telepszik. Csak a szemöldökével int. De a többi érti. Guzsba kötik valamennyit. A béna, tört karu zsidó felordít kinjában, mikor hátrafacsarják sebesült kezét. A többi imádkozik tovább. Egyik mód az ebédlő szekrényében rumos üveget talált. Vigyorgó pofával viszi a bíró elé.

— Igyál a vendégeddel Crniev Mojse! — mondja a bíró egy üveget emelve. S mikor ez vonakodik hozzáujtja a tele üveget. Jobb vállát éri az ütés. Meggörnyed utána a bérlo s karja tehetetlenül lóg le, mint a szárnyaszegett madaré.

Rozália sirva, jajonva csókdossa a nyomorékká kezét.

— Ahaha!.. a kisasszony! Buna sera poftesc domnisoore! No, nem is köszönti a kedves vendégeket? Nem?!...

Tántorogva áll fel a bíró s kitárt karokkal dőlőn a fehérruhás halotthalvány lányhoz. Az apja térdeit karolja át, mintha az a gyöngy öreg ember megvédhetné. Hiszen akarná szegény; de béna karjával semmit sem tehet, a másikat meg a barom erejű mód csavarja hátra. Felrántja térdeiről a leányt s magához akarja ölelni. Az undor kétségbeesésével löki el magát Rozália, hogy az ittas ember hanyatt vágódik a szoba padlóján. Fogcsikorgatva ugrik talpra s tájékozódó szájjal üvölt a többinek:

— Fratyilor! ki akarja ezt?

— En!...én!...én is!

Mind akarja.

— A tietek!...röhög a bíró s leül előbbi helyére.

Tíz kéz ragadja meg a leányt s fehér ruháját ezer toszlányba tépik le róla. Csak térdhajlásig érő tömött fekete haja takarja szüz testét. Rémülettül tágra nyílt szemekkel mered maga elé. Fuldokolva eseng irgalomért. Egy üles mód condráját oldozva, kiragadja a többi kezéből s kezének egy nyomásával térdre rogyasztja.

A megkötözött zsidók térden csusznak a bíró elé. Crniev Majse lányához rohan. Kirántja a mód tüszőjéből a kést s balkezevel markolatig döfi lánya fehér keblébe.

— Köszönöm atyám!...

Csak ennyit tud még sóhajtani a fiatal teremtes. Kebléből patazkik a vér s üvegesedő szemei arra fordulnak, ahol atyját sejt.

Vad üvöltés tölti meg a szobát. Az állatok dühödt üvöltése, akik az elvesztett prédát sajnálják. S most már nincs, ami fekezze dühöket. Balta, vasvilla, kés villog a levegőben s patazkik a vér az átvert mellekből, locsesan szét a vértől rózsaszínűvé festett agyvelő a széthasított fejekből. Crniev Mojse lánya tetemére borulva hengergeti fejét a vértől iszamos padlón. A részeg martalóc horda szerte-szét oszlik a szobákban. Tör, zuz, szaggat mindent, ami kezeügyebe kerül. Tört lábu

asztalokból, szétforgácsolt székekből, szilánkká zuzott szekrényekből máglyát hevenyésznek a szoba közepén s pálinkát öntve rá, meggyújtják. A széttépett dunyhák, vánkásokból kiszórják a tollat. Az apróbb tárgyakat kistaszigálják az ablakon. S mikor az égő butorok füstje megtölti a szobát, máglyára dobálják a megölt zsidókat. Valamelyik vállalkozóbb szellemű mód üszköt vet a tetőbe is. Egy lángban uszik az egész ház. Röhögve ugrálnak ki az ablakon. Crniev Mojse feláll s ép karját az ég felé emelve rettenetes hangon üvölt érthetetlen szavakat.

A bíró az ablakon kívül visszaszólít egy fiatal legényt, kinél puska van s a jajveszéklő zsidóra mutat.

— Lődd agyon a kutyát, ne ordítson!...

Csak úgy kapásra tüzel rá a legény s Crniev Majse, mint egy kidöntött fenyő, zuhan leánya tetemére. A toronyban kilenc órát harangoznak.

Argilean Gavrilie, a bíró, leveszi sapkáját, keresztet vet magára s imádkozik. A keze még véres, de azért imádkozik.

Mert Argilean Gavrilie, a bíró, buzgó keresztény és nagyon becsületes, nagyon derék ember.

Karasz-Csaby Ödön.

Egyetlen létező **kukoriczaszár „tépő” gép**

Az „Ásványi“-féle „Agraria” kukoriczaszár „tépő” gép
ÁSVÁNYI szabadalma.

Szabadalmazva az összes kulturállamokban.

Az egyedüli létező gép,
mely a kukoriczaszárát nem szecskázza, hanem szénapuháságura tépi szét és óriási munkaképessége tizszeresen felülmúlja bármely amerikai Shredderét.

Részletes felvilágosításokat nyújt:

**„AGRARIA” magyar gépforgalmi
részv.-társ. Budapest**

Levélcim:

„AGRARIA” Budapest, Váci-ut 2. szám.

Össze nem tévesztendő
az amerikai Shredderekkel, melyek inkább szecskázzák, de nem tépik a
tengeriszárát és ezért a shredder munkájánál a tengeriszár kemény és
megemészthetetlen marad, úgy, hogy a marha megrágni nem tudja.

Első Leánykiházasítási Egylet m. sz.

Gyermek- és élet-biztosító intézet.

BUDAPEST, VI., Teréz-körút 40—42. sz.

Alapított 1863. évben.

Folyó évi május havában 2.029,630 korona értékű biztosítási ajánlat nyújtatott be és 1.807,030 kor. értékű új biztosítási kötvény állított ki.

Biztosított összegek fejében 113,188 kor. 22 fillér fizettetett ki.

1907. január 1-étől 1907. május 31-éig bezárólag 9.909,730 kor. értékű biztosítási ajánlat nyújtatott be és 8.532,530 kor. értékű új biztosítási kötvény állított ki.

Biztosított összegek fejében a folyó évben 475,951 korona 70 fillér és az intézet fennállása óta 11.679,197 korona 61 fill. fizettetett ki.

Ezen intézet a gyermek- és életbiztosítás minden nemével foglalkozik a legolcsóbb díjtételek és legelőnyösebb feltételek mellett.